

**OKUL SPORLARINA KATILAN ÖĞRENCİLERDE SPORCU
KİMLİĞİ İLE BOYUN EĞİCİ DAVRANIŞLARIN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEHMET ÖZGÜR ŞAHİN

**MERSİN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

**MERSİN
AĞUSTOS-2023**

**OKUL SPORLARINA KATILAN ÖĞRENCİLERDE SPORCU
KİMLİĞİ İLE BOYUN EĞİCİ DAVRANIŞLARIN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MEHMET ÖZGÜR ŞAHİN

**MERSİN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

**DANIŞMAN
Doç. Dr. FATMA ÇEPİKKURT**

**MERSİN
AĞUSTOS-2023**

ÖZET

OKUL SPORLARINA KATILAN ÖĞRENCİLERDE SPORCU KİMLİĞİ İLE BOYUN EĞİCİ DAVRANIŞLARIN İNCELENMESİ

Bu araştırma, sporcu kimliği ile boyun eğici davranışları arasındaki ilişkiyi bazı (cinsiyet, yaş, okul türü, spor türüne, sporculuk yaşı, aile gelir durumu, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi) demografik değişkenler açısından incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklem grubu 2022-2023 eğitim öğretim yılında Adana ili Yüreğir ilçesindeki ortaöğretim okullarında öğrenim gören ve okul sporları organizasyonlarına katılan 154 erkek 126 kadın sporcu öğrenciden oluşmaktadır. Çalışma verilerinin elde edilmesinde kişisel bilgi formunun yanı sıra “Sporcu Kimliği Ölçeği” ve “Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçekler çalışmayı yürüten kişi tarafından yüz yüze anket tekniği ile uygulanmıştır. Çalışma genel tarama yöntemi ile yürütülmüştür. Yapılan analizler sonucunda Sporcu Kimliği toplam puanında cinsiyete, sporculuk yaşına, okul türüne, anne eğitim düzeyine ve spor türüne gruplar arasında anlamlı farklılık olduğu saptanmıştır. Sporcu kimliği ölçeği toplam puanında ise baba eğitim düzeyine, algılanan aile gelir durumuna ve yaşa göre gruplar arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca, Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği toplam puanında cinsiyet, okul türü, sporculuk yaşı göre, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, spor türü ve yaş açısından gruplar arasında anlamlı farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır. Ancak algılanan aile gelir durumu açısından gruplar arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Ayrıca, sporcu Kimliği Ölçeği toplam puan ve alt boyut puanları ile Boyun Eğici Davranış Ölçeği puanları arasında çok zayıf pozitif yönde ilişki olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak; sporcu kimliği ile boyun eğici davranışlar arasında zayıf düzeyde pozitif anlamlı ilişki bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: Sporcu kimliği, İtaat, Boyun eğici davranışlar, Okul sporları

ABSTRACT
INVESTIGATION OF STUDENTS ATTENDING SCHOOL SPORTS WITH
ATHLETE IDENTITY AND SUBJECTIVE BEHAVIORS

This study was conducted to examine the relationship between athlete identity and submissive behaviors in terms of some demographic variables (gender, age, school type, sport type, age of athlete, family income status, mother's education level, father's education level). The sample group of the study consisted of 154 male and 126 female athlete students who were studying in secondary schools in Yüreğir district of Adana province in the 2022-2023 academic year and participated in school sports organizations. In addition to the personal information form, "Athlete Identity Scale" and "Submissive Behaviors Scale" were used to obtain the study data. The scales were applied by the person conducting the study with face-to-face survey technique. The study was conducted with the general survey method. As a result of the analysis, it was determined that there was a significant difference between the groups according to gender, age of athlete, school type, mother's education level and sport type in the total score of Athlete Identity. In the total score of the Athlete Identity Scale, it was determined that there was no significant difference between the groups according to father's education level, perceived family income and age. In addition, it was found that there was no significant difference between the groups in terms of gender, school type, athletic age, mother's education level, father's education level, sport type and age in the total score of the Submissive Behaviors Scale. However, a significant difference was found between the groups in terms of perceived family income status. In addition, it was determined that there was a very weak positive relationship between the total score and sub-dimension scores of the Athlete Identity Scale and the scores of the Submissive Behavior Scale. As a result, a weak positive significant relationship was found between athlete identity and submissive behaviors.

Keywords: Athlete identity, Obedience, Submissive behaviours, School sports

TEŞEKKÜR

Bu alıőmanın gerekleőtirilmesinde, değerli bilgilerini benimle paylaőan, kendisine ne zaman danıősam bana kıymetli zamanını ayırıp sabırla ve büyük bir ilgiyle bana faydalı olabilmek için elinden gelenden fazlasını sunan Doç. Dr. Fatma EPIKKURT'a; yine çalıőmamda bana sürekli yardımda bulunarak yol gösteren ve gelecekteki iç hayatında hak ettiği yere geleceğine inandığım kıymetli arkadaőım Neőe GENÇ'e; bugünlere gelmeme katkısı olan her zaman yanımda olduğunu hissettiğim eğitim hayatımda attığım her adımda beni cesaretlendiren, heyecanıma, zntme, mutluluğuma, her duyguma ortak olan sevgili annem Necla ŞAHİN'e ve rahmetli olan babam Selahattin ŞAHİN'e ayrıca desteklerini her zaman yanımda hissettiğim sevgili ablalarım Gizem YILDIRIM ve Rahőan ŐİMŐEK'e sonsuz teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ONAY.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT.....	iii
TEŞEKKÜR	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
TABLolar DİZİNİ.....	vii
SİMGE VE KISALTMALAR	viii
BÖLÜM 1 GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı.....	1
1.2. Araştırmanın Önemi.....	1
1.3. Araştırmanın Problemi.....	2
1.3.1. Araştırmanın Alt Problemleri	2
1.4. Araştırmanın Sayıtları.....	3
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	3
BÖLÜM 2 KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	4
2.1. Sporcu Kimliği.....	4
2.1.1. Spor	4
2.1.2. Kimlik	5
2.1.3. Sosyal Kimlik Kavramı.....	5
2.1.4. Spor ve Kimlik.....	6
2.1.5. Bireysel Kimlik.....	6
2.1.6. Rol Kimliği	7
2.1.7. Toplumsal Kimlik	8
2.1.8. İlişkisel Kimlik.....	8
2.1.9. Sporcu Kimliği.....	9
2.2. Boyun Eğici Davranış	11
2.2.1. Boyun Eğici Davranış Kavramı	11
2.2.2. Boyun Eğici Davranışla İlgili Kuramlar	13
2.2.3. Boyun Eğici Davranışların Nedenleri	15
2.2.4. Boyun Eğici Davranış Sergileyen Bireylerin Özellikleri.....	17
2.2.5. Aile ve Boyun Eğici Davranış	18
2.2.6. Boyun Eğici Davranışlarla İlgili Yapılan Araştırmalar	20
2.2.6.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	20
2.2.6.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	22
2.2.7. Sporcu Kimliği Konusunda Yapılan Araştırmalar.....	24
2.2.7.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	24
2.2.7.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	25
BÖLÜM 3 YÖNTEM.....	26
3.1 Araştırma Modeli	26
3.2. Araştırma Evren ve Örnekleme	26
3.3. Veri Toplama Araçları	27
3.4. Verileri Toplama Süreci.....	29
3.5. Verilerin Analizi	29
BÖLÜM 4 BULGULAR.....	30
BÖLÜM 5 TARTIŞMA.....	38
5.1.Tartışma	38
5.1.1.Okul Sporları Organizasyonuna Katılan Ortaöğretim Öğrencilerinin Sporcu Kimliği ve Boyun Eğici Davranış Puanları Arasındaki İlişki Düzeyi Hakkında Tartışma (Ana Problem)	38

5.1.2.Sporcu Kimliği Ölçeği ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tartışma (2. Alt Problem).....	39
5.1.3.Sporcu Kimliği ve Boyun Eğici Davranış Puanlarının Okul Türüne Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tartışma (3. Alt Problem).....	40
5.1.4.Sporcu Kimliği ve Boyun Eğici Davranış Puanlarının Sporculuk Yaşına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tartışma (4. Alt Problem).....	41
5.1.5.Sporcu Kimliği ve Boyun Eğici Davranış Puanlarının Anne ve Baba Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tartışma (5. ve 6. Alt Problem).....	42
5.1.6.Sporcu Kimliği ve Boyun Eğici Davranış Puanlarının Algılanan Aile Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tartışma (7. Alt Problem).....	44
5.1.7.Yapılan Spor Türüne Göre Sporcu Kimliği Ölçeği Toplam Puanı İle Alt Boyutları Puanı ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği Toplam Puanının Karşılaştırılmasına İlişkin Tartışma(8. Alt Problem).....	45
5.1.8.Yaş Değişkenine Göre Öğrencilerin Sporcu Kimliği ve Boyun Eğici Davranış Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Tartışma (9. Alt Problem)	46
BÖLÜM 6 SONUÇ ve ÖNERİLER	48
6.1.Sonuç.....	48
6.2. Öneriler	48
KAYNAKÇA.....	50
EKLER.....	57
EK-1 ETİK BEYANI.....	57
EK-2 ORJİNALLİK RAPORU	58
EK-3 ÖZGEÇMİŞ	59
EK-4 ETİK KURUL BELGESİ	60
EK-5 DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU	61
EK-6 SPORCU KİMLİĞİ ÖLÇEĞİ.....	62
EK-7 BOYUN EĞİCİ DAVRANIŞ ÖLÇEĞİ	63
EK-8 ÖLÇEK İZİNLERİ.....	64

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1 Katılımcıların demografik özellikleri	26
Tablo 2 Sporcu kimliği ölçeği ve alt boyutları ile boyun eğici davranış ölçeği puanları normallik testi	30
Tablo 3 Sporcu kimliği ölçeği ve boyun eğici davranışlar ölçeği güvenirlik testi	30
Tablo 4 Sporcu kimliği ölçeği toplam puanı ile alt boyutları olan sosyal kimlik, sporla sınırlanmışlık, olumsuz duyusallık ve boyun eğici davranışlar puanları arasında ilişkiye dair pearson korelasyon analiz testi.....	31
Tablo 5 Cinsiyete göre sporcu kimliği ölçeği toplam puanı ile alt boyutları puanı ve boyun eğici davranışlar ölçeği toplam puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları	32
Tablo 6 Okul türüne göre öğrencilerin boyun eğici davranışlar ölçeği toplam puanı ve sporcu kimliği toplam puanı ile alt boyutları puanların karşılaştırılmasına ilişkin one way anova testi sonuçları.....	32
Tablo 7 Sporculuk yaşına göre öğrencilerin boyun eğici davranışlar ölçeği toplam puanı ve sporcu kimliği toplam puanı ile alt boyutları puanların karşılaştırılmasına ilişkin one way anova testi sonuçları	33
Tablo 8 Anne eğitim düzeyine göre öğrencilerin boyun eğici davranışlar ölçeği toplam puanı ve sporcu kimliği toplam puanı ile alt boyutları puanların karşılaştırılmasına ilişkin one way anova testi sonuçları	33
Tablo 9 Baba eğitim düzeyine göre öğrencilerin boyun eğici davranışlar ölçeği toplam puanı ve sporcu kimliği toplam puanı ile alt boyutları puanların karşılaştırılmasına ilişkin one way anova testi sonuçları	34
Tablo 10 Algılanan aile gelir düzeyine göre öğrencilerin boyun eğici davranışlar ölçeği toplam puanı ve sporcu kimliği toplam puanı ile alt boyutları puanların algılanan karşılaştırılmasına ilişkin one way anova testi sonuçları.....	35
Tablo 11 Takım veya bireysel spor yapma durumuna göre sporcu kimliği ölçeği toplam puanı ile alt boyutları puanı ve boyun eğici davranışlar ölçeği toplam puanının karşılaştırılmasına ilişkin t-testi.....	36
Tablo 12 Yaş değişkenine göre öğrencilerin boyun eğici davranışlar ölçeği toplam puanı ve sporcu kimliği toplam puanı ile alt boyutları puanların karşılaştırılmasına ilişkin one way anova testi sonuçları	36

SİMGE VE KISALTMALAR DİZİNİ

SKÖ: Sporcu Kimliği Ölçeği

BEDÖ: Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği

BÖLÜM 1 GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın genel amacı okul sporları organizasyonlarına katılan ortaöğretim öğrencilerinin sporcu kimlik puanları ve boyun eğici davranış sergileme eğilimlerinin incelenmesidir. Araştırmanın diğer amaçları ise;

- 1- Öğrencilerin sporcu kimliği ve boyun eğici davranış puanlarının çeşitli değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymaktır.
- 2- Sporcu kimlik puanları ile boyun eğici davranış puanları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını ortaya çıkarmaktır.

1.2. Araştırmanın Önemi

Spor ve eğitim ortamı ergenlerin ve çocukların bazı davranışları öğrenmelerini ve bu öğrendiklerini yaşamlarında uygulamalarına olanak sunan en iyi sosyal ortamlardan biridir. Aslında aile, davranış eğitiminin spor ortamından önce geliştiği ilk yerdir. Kişi doğduğundan sonra aile içerisinde yaşadığı çevreye göre duygu ve davranış geliştirir. Bu öğrenme farkında olup olmadığı bütün öğrenmeleri kapsar. Aile içerisinde öğrenilen temel davranışlar bireyin başka sosyal ortamlar içinde öğrenilenlerle karşılaştırılarak başka öğrenme şekilleri ve yeni bilgiler edinmesini sağlar. Bu bakımdan ister aile ister çevre olsun kişilerarası ilişkiler davranışlar üzerinde önemli bir etkiye sahiptir.

Öğrenciler eğitim kurumlarında sadece yaşlıları değil, öğretmenler, antrenörler, hizmetliler ve idarecilerle de iletişim içindedir. Sporcu öğrenciler çocuk yaştan itibaren bu kişilerin tutum ve davranışlarından fazlasıyla etkilenir. Özellikle ergenlik dönemi içerisinde bir ortama dahil olma veya grubunun onayına ihtiyaç duyma gibi gereksinimler, davranış ve tutumlarını geliştirmesinde ve boyun eğici davranışların öğrenilmesinde önemlidir.

Spor ortamı bireyin kendini ifade edebildiği, yarışma ve rekabet ortamında benliğini kazandığı, kendine ait bir kimlik oluşturduğu, sadece kendine özel bir yaşam alanıdır. En üst düzeyde spor yapan birey ile sağlıklı olmak adına spora giden birey için kimlik farklı şeyleri ifade eder.

Alanyazın incelendiğinde sporcu kimliği ve boyun eğici davranışların birbirinden ayrı çalışmalarda ele alındığı görülmüş, her iki değişkenin ilişkisine odaklanan örnek araştırmaya

rastlanmamıştır. Bu araştırmada ise sporcu kimliğine sahip bireylerin boyun eğici davranış sergileme eğilimlerinin incelenmesi önemli görülmüştür. Çünkü spor ortamı sporcuların bazen uyma davranışını bazen de boyun eğme davranışını göstermesi gereken diğer alanlardan farklı kendine has bir ortamdır.

1.3. Araştırmanın Problemi

Bu araştırmanın ana problemi “okul sporları organizasyonuna katılan ortaöğretim öğrencilerinin sporcu kimlik puanları ile boyun eğici davranış puanları ne düzeydedir?” şeklinde belirlenmiştir. Araştırmanın bir diğer ana problemleri ise;

“Okul sporları organizasyonuna katılan ortaöğretim öğrencilerinin sporcu kimlik puanları ile boyun eğici davranış puanları demografik değişkenler açısından farklılaşmakta mıdır?

“Okul sporları organizasyonuna katılan ortaöğretim öğrencilerinin sporcu kimlik puanları ile boyun eğici davranış puanları arasında bir ilişki var mıdır?” şeklinde belirlenmiştir. Bu ana problemlerin yanı sıra araştırma kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

1.3.1. Araştırmanın Alt Problemleri

1. Okul sporları organizasyonuna katılan ortaöğretim öğrencilerinin sporcu kimliği ve boyun eğici davranış puanları ne düzeydedir?
2. Öğrencilerin sporcu kimliği ve boyun eğici davranış sergileme puanlarında cinsiyete göre farklılık var mıdır?
3. Öğrencilerin sporcu kimliği ve boyun eğici davranış puanlarında okul türüne göre anlamlı farklılık var mıdır?
4. Öğrencilerin sporcu kimliği ve boyun eğici davranış puanlarında sporculuk yaşına göre anlamlı farklılık var mıdır?
5. Öğrencilerin sporcu kimliği ve boyun eğici davranış puanlarında anne eğitim durumuna göre anlamlı fark var mıdır?
6. Öğrencilerin sporcu kimliği ve boyun eğici davranış puanlarında baba eğitim durumuna göre anlamlı fark var mıdır?
7. Öğrencilerin sporcu kimliği ve boyun eğici davranış puanlarında algılanan aile gelir durumuna göre anlamlı fark var mıdır?

8. Öğrencilerin sporcu kimliği ve boyun eğici davranış puanlarında yaptığı spor türüne göre anlamlı fark var mıdır?
9. Öğrencilerin sporcu kimliği ve boyun eğici davranış puanlarında yaşa göre anlamlı fark var mıdır?

1.4. Araştırmanın Sayıtları

Araştırmada kullanılan ölçme araçların ilgili değişkeni ölçebilecek özellikte olduğu kabul edilmiştir. Ayrıca çalışmaya katılan bireylerin verdikleri cevapların içten ve gerçek görüşlerini yansıttığı kabul edilmiştir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma Adana ili Yüreğir ilçe merkezinde bulunan resmi ortaöğretim (lise) kurumlarında öğrenim gören ve okul spor organizasyonlarına katılan öğrenci sporcularla sınırlandırılmıştır.

Araştırma verilerinin 2022-2023 eğitim öğretim yılı bahar döneminde uygulanması planlanmıştı. Ancak, planlanan bu süreç içerisinde ülkemizde yaşanan deprem felaketi nedeniyle (6 Şubat 2023, Kahramanmaraş merkezli) Adana ili de depremden etkilenmiş ve Adana ili de olağanüstü hal bölgesi ilan edilmiştir. Eğitim Öğretim sürecine ve Türkiye genelinde okul sporlarında müsabakalara bir süre ara verilmesi nedeniyle veri toplama süreci sekteye uğramıştır. Veriler eğitim öğretim faaliyetlerinde yüz yüze uygulamaya geçildikten sonra toplanmıştır. Bu öngörülmeyen, olağanüstü nedenden ötürü sınırlı sayıda örneklem grubuyla çalışmaya devam edilmiştir.

Bu bağlamda araştırma sonuçları kişisel bilgi formu, sporcu kimliği ölçeği ve boyun eğici davranış ölçeğinden elde edilen verilerle sınırlandırılmıştır.

BÖLÜM 2 KURAMSAL ÇERÇEVE İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Sporcu Kimliği

2.1.1. Spor

Spor, kişinin mental ve fiziksel sağlığını arttıran, sosyal davranışlarını düzenleyen, bedensel ve zihinsel olarak belli bir seviyeye getiren biyolojik, pedagojik ve sosyal bir olgudur. Başka bir ifadeyle spor, bireyin akıl, ruh ve fiziksel olarak gelişmesini ve bu öğeler arasındaki bütünlüğü ve sosyal olmayı sağlayan bir olgudur (Yetim, 2006).

Spor kendine özel kurallara sahip genelde yarışma şeklinde olan bireysel veya takım halinde yapılan zihinsel ve fiziksel olguların gelişmesini sağlayan hem pedagojik hem de zevk alınan etkinliklerdir. Spor kişinin becerilerini geliştiren, bir araçla veya araç kullanmadan takım halinde veya bireysel olarak yapılan boş zaman etkinliği altında veya meslek olarak gerçekleştirdiği, toplumun değişik kesimlerini bir araya getiren fiziksel ve mental olarak gelişmesini sağlayan, birlikteliği arttıran ve rekabet ortamını yaşatan bir olgudur (Kılıçgil, 1985).

Spor tarihsel süreç içinde değişik aşamalardan geçmiştir. İnsanlığın var olduğu andan günümüz toplumlara doğru değişim çeşitli yönlerden olmuştur. Fiziksel görünüşü güzel gösterme, gelir düzeyi yüksek sınıfları eğlendirme ve soğuk savaşın bir parçası olma, savaş taktiklerini belirleme gibi durumlardan günümüze gelmiştir. Spor toplumsal değişimler ve bilimsel araştırmalarla birlikte 1900'lü yılların başından itibaren ekonomik etkisini giderek arttırmıştır. Günümüzde spor savaş hazırlığı olarak görülmekten çıkmış milletler arası etkileşimi arttırmak, farklı kültürleri birbirlerine yaklaştıran bir olgu olarak görülmeye başlamıştır. Bu anlamda düşünüldüğünde spor, toplumsal olgu olmuş ve sosyologlar tarafından kullanılmaktadır (Sunay, 2017).

Okul sporları, birçok spor branşında okulunu temsil eden sporcu öğrencilerin kendi yaş kategorilerinde birbirleriyle mücadele ederek, yarışarak, centilmenlik, kazanma, kaybetme, paylaşma gibi kavramları yaşayarak öğrenmelerine yardımcı olan ve sadece öğrenci kimliğiyle katılabilecekleri organizasyonların tamamı olarak tanımlanabilir.

Sporcu öğrenciler yaş kategorilerine göre küçükler, yıldızlar ve gençler şeklinde organize edilen müsabakalar ile yapılmaktadır. Küçükler kategorisi mahalli olarak yapılmakta diğer kategorilerdeki yarışmalar ise il şampiyonasından sonra grup, yarı final ve final serileri şeklinde düzenlenmektedir. İl şampiyonu olan okul veya sporcu öğrenciler, kendi şehirlerini

grup yarışmalarında temsil etmekte ve bununla ilgili yasal ödemelerini, Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğüne karşılanmaktadır.

2.1.2. Kimlik

Kimlik, kişinin kim olduğunu bilmesi ve kendini tanıması durumudur. Bireyin tüm özelliklerini barındıran kimlik, kişinin kendini nasıl gördüğünü ve toplum bakış açısından nasıl gördüğü ile ilgilidir. Günlük hayatta bireyler hem onlar hem de başkaları açısından kimlikleri ile bilinmektedirler. Başka şekilde ifade etmek gerekirse bir kişiyi başka kişilerden ayıran özellikler kimlik ile açıklanmaya çalışılmaktadır (Jenkins, 1996).

Erikson, kimliğin ekonomik, politik, sosyokültürel ve manevi olarak dört unsurdan oluştuğunu söylemiştir. Dört ana unsurun insanların psikolojisinde önemli olduğunu ve insanların motivasyonunda önemli olduğunu belirtmiştir. Erikson'a göre bir milletin, zümrenin veya grubun üyesi için kimliğin unsurlarından birisinin olmaması çok büyük bir sorun teşkil eder. Bir kimlik unsurunun olmaması kişiyi içinde yaşadığı toplumun bir üyesi olmasını engeller. Herkes gelişim sürecinde gücünü ve varlığını ortaya koyarak kendisine ait bir kimlikle toplum içerisinde yaşayıp kendisini yetiştirmesi gerekmektedir (Erikson, 1993).

Kimlik ihtiyaçlar hiyerarşisinde önemli olan ve gelişimsel bir olgudur. Kişi doğduğu andan itibaren her gelişim süreçlerinde o süreçlere dair ihtiyaçları olur ve bu ihtiyaçları gidermek için bazı güdülenmeler yaşar (Kuşat,2003). Bu ihtiyaç ve güdüler ile ilgili teoriyi humanist psikolog Maslow ortaya çıkarmıştır. Maslow bireylerin ihtiyaçlarını hayata geldikten itibaren fiziksel, psikososyal (güvenlik, sevgi, özgüven-özsaygı, benlik) ve ruhsal, (bilişsel, estetik, din ve kendini gerçekleştirme) ihtiyaçlar olarak söyler. Kişilerin ihtiyaçları alttan yukarıya doğru diğer ihtiyaçlara ulaşmaya çalışır (Maslow, 1968).

Kişilerin ihtiyaçları karşılandığında, bir sonraki seviyedeki ihtiyaçlar önem kazanmaya başlar. İnsanlar temel ihtiyaçlarına cevap aldıkça ve daha üst seviyedeki ihtiyaçlara doğru ilerledikçe, bireysel ve toplumsal uyum ve gelişme artar. Bu süreç, uzun vadeli planlar ve kişisel kimlik oluşturma süreçleriyle desteklenir (Argyle ve Beit-Hallahmi, 1975).

2.1.3. Sosyal Kimlik Kavramı

Sosyolojik kimlik, bireyin kendini tanımlarken kullandığı kimliklerden biridir ve toplumsal bağlamda nasıl algılandığını ve yerine getirdiği rolleri yansıtır. Bu kimlikler, farklı toplumsal gruplara aidiyet, kültürel inançlar, değerler ve yaşam tarzları gibi unsurlarla

şekillenir. Sosyal çevrenin ve toplumsal yapının değişmesiyle birlikte sosyolojik kimlikler de değişebilir veya farklı vurgular kazanabilir. Örneğin, bir kişinin cinsiyeti, etnik kökeni, dini inançları, sosyoekonomik durumu ve diğer toplumsal faktörler, sosyolojik kimliğini etkileyen unsurlardır. Bu faktörler bireyin toplum içinde nasıl algılandığını, hangi toplumsal gruplara aidiyet hissettiğini ve hangi rolleri üstlendiğini belirleyebilir (Birkök, 1994).

Bireylerin kimlik oluşturma süreçlerinde sosyal sınıf faktörünün etkisi, sosyolojik araştırmaların bir konusudur. Kimliklerimiz, içinde bulunduğumuz toplumun normlarına, değerlerine, ekonomik durumuna ve diğer sosyal faktörlere göre şekillenir (Turner, 1987). Bu nedenle, bireylerin kendilerini tanımlarken sosyal sınıflarını göz önünde bulundurmaları oldukça anlamlıdır (Demirtaş, 2003).

Sosyal kimlik, bireyin bir topluluk içindeki yerini ve aidiyetini ifade eden bir kavramdır. Spor da bireylerin sosyal kimliklerini şekillendiren önemli faktörlerden biridir. Sporda sosyal kimlik, bireyin sporla ilişkilendirdiği değerler, tutkular, aidiyet duygusu ve grup kimliği gibi unsurları içerir. Sonuç olarak, spor bireylerin sosyal kimliklerini oluşturan ve şekillendiren önemli bir etkidir. Bireylerin sporla olan ilişkileri, aidiyet duyguları ve değerleri, sosyal kimliklerini etkileyen faktörler arasında yer alabilir (De Backer ve ark., 2018).

2.1.4. Spor ve Kimlik

Jung ve Hecht (2004) kimliği iletişim araştırmaları bünyesinde kişisel kimlik, rol kimliği, ilişkisel kimlik ve toplumsal kimlikler olmak üzere dört temel çerçevede anlatmışlardır. Araştırmacılar genellikle bu dört kimlik çerçevesinin birbirleriyle etkileşim içinde olduğunu ve bir kişinin kimlik oluşumunun birden fazla çerçevenin etkisi altında gerçekleşebileceğini savunur. Örneğin, bir kişinin toplumsal kimliği, ilişkisel kimliği ve kişisel kimliği bir araya gelerek kompleks bir bireysel kimlik oluşturabilir. Bir kişinin ait olduğu topluluklar veya ilişkiler, kişisel kimliğini ve davranışlarını şekillendirebileceğini savunmaktadır.

2.1.5. Bireysel Kimlik

Kişisel kimlik, bir bireyin kendisi hakkındaki algısı ve öz-imagını ifade ederken; spor bağlamındaki kimlik, bireyin sportif ilgi ve deneyimleri sonucunda geliştirdiği bir süreci temsil eder. Griffin'in (1998) çalışmasına göre, çocuklar spor aracılığıyla kimliklerini belirler ve kimlik kazanımı yaşarlar. Bu süreç ilk aşamada spor kıyafetleri giymek veya spor

hakkındaki konuşmalar gibi etkinliklerle başlar. Özellikle erkek çocuklar için spor hakkındaki konuşmalar, sportif kimlik edinme sürecinde önemli bir adım olarak görülmektedir. Diğer yandan, araştırmalar gösteriyor ki kız çocukları genellikle sporla ilişkilendirilen konuşmaları kimlik kazanımı için aynı ölçüde tercih etmemektedirler (Nelson, 1994).

Diğer spor çalışmaları kimlik inşası ve cinsiyet rolleri üzerindeki etkileri üzerine yapılan çalışmalardır. Messner (1990), erkeklerin spora katılımının onlara nasıl erkek kimliği kazandırdığını araştırmıştır. Sporun erkekler için kişisel kimlik edinme aracı olarak nasıl kullanıldığını incelemiştir.

Gilligan (1982) ise çocukların gelişimsel deneyimlerini cinsiyet açısından ele almıştır. Bu inceleme, sporun cinsiyet inşasını anlamamıza yardımcı olabilir. Kız çocuklarının genellikle diğer akranlarıyla ilişkilerini öncelikli olarak değerlendirdiği ve bu ilişkileri için sporun bir tehdit olabileceği belirtilmiştir. Diğer yandan erkekler, sporu olası ilişkilerini geliştirme fırsatı olarak görebilirler. Bu farklı yaklaşımlar, kızların ve erkeklerin yaşam deneyimleri ve kimlik oluşumlarında farklı rolleri olduğunu gösterir.

2.1.6. Rol Kimliği

Rol kimliği, bireyin canlandırdığı sosyal rollerle ilişkilidir. Goffman (1959), bireysel rolün günlük aktiviteler aracılığıyla gerçekleştiğini vurgular. Butler (1990), bu görüşü genişleterek rol kimliğinin tekrarlanan eylemlerle oluşturulduğunu ve stilize edildiğini ileri sürer. West ve Zimmerman (1987), cinsiyet ve kimlik oluşumuna odaklanarak, toplumun belirlediği çerçeveden kaynaklanan erkeklik ve kadınlık rollerini vurgular. Araştırmacılar, sosyal rollerin, bireylerin yerine getirdiği rollerin temelini oluşturduğunu ve cinsiyet rollerinin toplumun etkisi altında şekillendiğini belirtirler.

Dyck (2020), spor araştırmalarına farklı bir bakış açısı sunarak özellikle aile ve çocuk kimliğini ele almıştır. Bu çalışmasında çocuk sporlarının bireysel kimlik, benlik algısı, anlamlandırılmalar ve değerler üzerindeki etkilerini vurgulamıştır. Yazar, bireyin benliği ve kimliğinin spor etkinliklerindeki başarılarla doğrudan veya dolaylı bir şekilde ilişkili olduğunu öne sürmüştür. Dyck'a göre, spor kimliği çocuğun spor yaşamının ayrılmaz bir parçasıdır ve bu kimlik, örneğin aile kimliği gibi, spor etkinliklerinden önce, sırasında ve sonrasında çocuğun üzerinde etkili olmaktadır. Örneğin, sporcu resmi içeren bir rozet takmak, takımının tişörtünü giymek veya araba camına forma numarasını yazmak gibi eylemler, aile tarafından oluşturulan kimliğe hizmet etmektedir.

2.1.7. Toplumsal Kimlik

Toplumsal kimlik, bireyin kişisel kimlik kavramının ötesine geçerek kolektif bir kimlik anlamına gelir. Bu kavram, Jung ve Hecht gibi araştırmacılara göre, sosyal olarak kabul edilmiş rolleri içeren geniş bir sosyal kimliği kapsar. Toplumsal kimlik, iletişim ve etkileşim yoluyla inşa edildiği birçok çalışma tarafından vurgulanmıştır. Kassing ve diğer araştırmacılar (2004), bir spor topluluğundaki üyelerin hareket alanlarını kültür, yaş, cinsiyet gibi sosyal değişkenlerin belirlediğini belirtmişlerdir. Ayrıca, bu araştırmacılara göre, bir spor cemiyetindeki kimlik oluşumu sözlü ve sözsüz iletişim yoluyla gerçekleşir.

Araştırmacılar, spor topluluğunun sadece sporcular değil, aynı zamanda antrenörler, hakemler, seyirciler ve spor etkinliklerine aracılık eden diğer unsurlardan oluştuğunu belirtirler. Bu gruplar sürekli iletişim ve etkileşim içinde olarak bir spor topluluğunun oluşumuna katkıda bulunur ve sosyal sorumluluklarını yerine getirmek için belli rolleri kurallara göre yerine getirirler (Jacobs, 2007).

2.1.8. İlişkisel Kimlik

İlişkisel kimlik, bireylerin kendilerini belirleme sürecinde diğer insanlarla olan iletişimin rolünü vurgulayan bir kavramdır. Bu kavram, literatürde dört temel düzeyde ele alınmaktadır. İlk olarak, bireyin kimliğinin nasıl algılandığına dair dışarıdan görünümü inceler. İkinci düzeyde, bireyin kendi algıladığı kimliği, diğer insanlarla ilişkileri yoluyla belirler. Üçüncü düzeyde, kimliğin diğer kimliklerle ilişkisine odaklanılır, yani bireyin kendi kimliğini başka bir kimlikle ilişkilendirme şekli üzerinde durulur. Dördüncü düzeyde ise, bireyin genel olarak kendi kendisiyle kurduğu ilişki ele alınır (Jacobs, 2007).

Ting-Toomey, karşılıklı iletişim etkinliklerinin aracılığıyla istenen kimliğe ulaşmanın mümkün olduğunu savunmaktadır (Ting-Toomey, 1993). Collier de kimliğin genellikle diğer kimliklerle iletişim yoluyla inşa edildiğini vurgular. Ancak, gençlik sporları alanında ilişkisel kimlik oluşumunu ele alan yeterli çalışma bulunmamaktadır. Aynı şekilde, gençlik sporları bağlamında ailesel kimliğe yönelik yapılmış çok az çalışma olduğunu ifade edebiliriz.

Berger ve Luckmann'ın (1966) çalışması, aile seviyesindeki kimlik etkileşimini teorik olarak açıklamaktadır. Yazarlar, aile etkileşimini günlük yaşamın bir parçası olarak kabul ederler ve bu modelin etkileşimi görünür iletişim yoluyla anlamamıza yardımcı olduğunu vurgularlar. Sporun sosyalizasyon süreci veya sportif sosyalleşme ise, diğer kimlik modelleriyle etkileşim içinde olarak bireyin istediği kimlikle karşılaşma fırsatı yaratır.

Sporun sosyalizasyonunun bir sonucu olarak, bireyin sportif kimlik oluşumu, diğer kimlik modelleriyle etkileşim kurduğu bir ağda gelişir. Bu sayede, sporun hayatına getirdiği süreçle paralel olarak gelişen ve değişen kimlik, istenen şekle dönüştürülebilme imkanına sahip olur. Spor, bireyin kimlik gelişiminde önemli bir rol oynayarak, farklı kimlik modelleriyle etkileşime girme ve bu etkileşimler sonucunda istenilen kimliği şekillendirme fırsatı sunar.

2.1.9. Sporcu Kimliği

Brewer ve ark. (1993) tarafından ortaya konulan görüşe göre, sporcu kimliği bireysel kimlikle birlikte sergilenen spor rolünün ifadesini içerir. Sporcu kimliği, kişinin kendine dair algısını (self-concept) etkileyen deneyimler, sosyal etkileşimler ve sportif faaliyetler gibi önemli sosyal yönlerde kendini gösterir (Cornelius, 1995). Yapılan son araştırmalar, güçlü bir sporcu kimliğinin bireylerin yaşamında daha belirgin bir rol oynadığını göstermiştir (Watt ve Moore, 2001). Güçlü bir sporcu kimliğine sahip olan bireyler, daha fazla zaman harcayarak takım arkadaşları ve antrenörleriyle ilişki kurarlar ve bu da sporcu kimliğini daha da güçlendirir (Horton ve Mack, 2000). Aileler, arkadaşlar, antrenörler, öğretmenler ve medya, bir bireyin sporcu kimliğini desteklemek için bir araya gelerek etki edebilirler. Bu nedenle, sporculuk bir kişinin sporcu kimliğini kazanmasında büyük psikolojik öneme sahiptir (Brewer ve ark., 1993). Yapılan çalışmalar, pozitif sporculuğun yaşam kalitesini artırdığını, güven duygusunu geliştirdiğini, sağlam sosyal etkileşimlere ve kişisel kimlik kazanımına katkı sağladığını göstermiştir. Bu çalışmalar, güçlü sporcu kimliği ile pozitif sporculuk arasında önemli bağlantılar olduğunu ortaya koymaktadır.

Sporcu kimliği, genellikle güçlü bir yapıyı temsil eder ve sporcular için psikolojik faydalar sağlayabilir. Ancak bu güçlü kimliğin aşırı önemsenmesi, sporcuların yaşamlarında bazı olumsuz etkilere yol açabilir. Aşırı spor bağlılığı ve aşırı antrenman, sporcuları hem fiziksel hem de psikolojik olarak risk altına sokabilir. Bu riskler, takım içinde yer bulamama, sakatlık yaşama veya sporculuk kariyerinin sona ermesi gibi durumlarla ilişkilendirilebilir. Eğer bir sporcunun kimliğinin merkezinde sadece sportif rol bulunuyorsa, kariyerle ilgili önemli dönemlerde ciddi duygusal zorluklarla karşılaşabilir. Bu durum, duygusal bozuklukların ortaya çıkma olasılığını artırabilir ve kişisel kimlik ile değer algılamasını etkileyebilir. Sporcu kimliğinin diğer kimliklerden ayrılması, depresif risk faktörlerini artırabilir, fiziksel ve duygusal sağlığı olumsuz etkileyebilir ve izolasyon hissine yol açabilir (Brewer ve ark., 1993). Sadece sporcu kimliğine odaklanmak, bireylerin diğer gelişim

rollerinin sınırlanmasına neden olabilir. Bu durum, bireylerin genel kişilik gelişimini olumsuz etkileyebilir. Özetle, sporcu kimliği önemli olsa da, bireylerin çok yönlü kimliklerinin ve değerlerinin farkında olmaları, sadece sporcu rolüne odaklanmanın getirebileceği olumsuz sonuçlardan kaçınmalarına yardımcı olabilir (Wiechman ve Williams, 1997).

Kimlik teorisi, insanların kimliklerinin sosyal etkileşimlerin ürünü olduğunu öne süren Mead'ın çalışmasına dayanmaktadır. Bu paradigma, sembolik etkileşimciliğe yol açmıştır, bu da insanların yaşamları boyunca karşılaştıkları şeylerden ve bu şeylerle olan sosyal etkileşimlerden anlamlar çıkardıklarını belirtir (Mead, 1934; Blumer, 1969; Cooley, 2017). Kimlikler, rollerle ilişkilendirilen öz bilincin bir yansıması olarak görülür. Stryker ve Burke (2000) tarafından desteklenen bu görüşe göre, kimlikler, toplumsal roller bağlı öz-bilinçlerdir ve organize toplumsal ilişkilerdeki pozisyonları temsil eder Cooley'in (2017). "Bakış Camı Benliği" konsepti ise kimliği, diğer insanların birey hakkındaki düşüncelerine dayanarak şekillendiğini savunur. Bu teori üç ana bileşen içerir; birincisi, kişinin kendisini diğer insanların onu görmesi gerektiği gibi hayal etmesi; ikincisi, diğerlerinin kişi hakkında ne düşündüğünü hayal etmesi; üçüncüsü ve en önemlisi, kişinin kendi benlik kavramını diğerlerinin algıladığı yargılardan geliştirmesidir (Hinsey, 2015). Kimlik, planlı davranış veya atanmış rol biçimlerinden biridir ve farklı sosyal durumlarla ilişkilendirilebilir. Bu nedenle, bir kişi farklı kimlikleri tercih edebilir veya sergileyebilir. Örneğin, güçlü bir sporcu kimliği, olumlu ve olumsuz sonuçlarla ilişkilendirilebilir (Brewer ve ark., 1993).

Sporcu kimliği, bilişsel yapı, sosyal rol ve çevresel etkenlerle şekillenen bir kavramdır. Bilişsel olarak, sporcu kimliği güçlü bir rol oynar ve sporu yapana özgü bir kimlik şekli oluşturur. Sosyal rol bakımından ise, sporcu kimliği çevresel faktörlerden etkilenir. Toplumsal cinsiyetçilik, spor branşlarında sporcu kimliğini etkileyen bir faktör olabilir.

Bir bireyin seçtiği spor branşı, kişisel ve karakter gelişimi üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Bu etki, bireyin genel kimliği ve sporcu kimliği arasında ortaya çıkar. Spor, bireyin hayat pratiklerinde etkili olan baskın özellikleri, kalıntıları ve kültürel söylemleri içerir (Aitchison, 2007).

Sporcu kimliğinin anlamı ve yapısı zaman içinde şekillenmiştir (Anderson, 2007). Bu tanımın önemli bir yönü, sporcu kimliğinin sadece elit sporcular için değil, rekreatif etkinliklere katılan bireyler ve ergenler için de geçerli olmasıdır (Anderson, 2009). Sporcu kimliği, sosyal bağlılık duygusuyla da ilişkilidir ve bu bağlılık, spor katılımını sürdürmeye teşvik edebilir (Mastnak, 2018).

2.2. Boyun Eğici Davranış

2.2.1. Boyun Eğici Davranış Kavramı

Boyun eğme, bireylerin otorite figürlerinin belirlediği kurallara veya emirlere uymayı içerirken, kendi içsel değerlerini, inançlarını veya düşüncelerini bir kenara bırakmalarını ifade eder. İnsanların otoritenin yönlendirmelerine uyum sağlarken kendi içsel değerleri veya düşüncelerini göz ardı etmelerini anlatır. Bu durum, bazen kişisel etik veya ahlaki değerlere ters düşebilir ve başkalarına zarar verebilecek davranışları içerebilir (Budak, 2003).

Adler (1985), psikoloji alanında önemli bir figürdür ve bireylerin davranışlarını anlamak için kişilik teorileri geliştirmiştir. Adler'in "Boyun eğen" ve "Boyun eğdiren" olarak adlandırdığı birey tipleri üzerine birkaç önemli nokta vurgulanmıştır. Adler'e göre, "Boyun eğen" bireyler, çevrelerindeki otorite figürlerine uyum sağlamak amacıyla yaşayan kişilerdir. Bu bireyler, toplumun ve başkalarının belirlediği kurallara ve normlara uyma eğilimindedirler. Kendi düşünceleri ve istekleri yerine, dışarıdan gelen yönergeleri ve beklentileri önemserler. Bu tür bireylerde içsel bir zorunluluk olarak değil, dışsal etkenlerin baskısı altında hareket etme eğilimi göze çarpar. Diğer taraftan "Boyun eğdiren" bireyler, liderlik ve otorite rolü üstlenmeye yatkın olan kişilerdir. Adler'e göre, bu tip bireyler, değişikliklere ve yeniliklere ihtiyaç duyan durumlar ortaya çıktığında ön plana çıkarlar. Bu tür bireyler, daha bağımsız ve etkili olma eğilimindedirler ve Adler'e göre devrimci süreçlerde liderlik rollerini üstlenme potansiyeline sahiptirler. Adler'in bu iki tip bireyi "İstenmeyen" olarak nitelendirmesi, aslında her iki türün de aşırılıklarının sorunlara yol açabileceği fikrini yansıtır. "Boyun eğen" bireyler, kendi özgün düşüncelerini ve isteklerini bastırdıkları için kişisel gelişimlerini kısıtlayabilirler. Öte yandan "Boyun eğdiren" bireyler, otoriteyi elinde tutma çabası içine girerken çatışmalara neden olabilirler (Adler, 1985).

Bireylerin çevrelerindeki kişilerin onayını alma gereksinimine dayalıdır. Bireyler genellikle toplumsal bağlamda değerli hissetmek ve kabul görmek isterler. Adler'e göre, bu gereksinimler kişilerin davranışlarını etkileyebilir ve bazı durumlarda depresyon gibi duygusal zorluklara yol açabilir. Adler'in yaklaşımına göre, bireylerin kendi değerlerini ve özgünlüklerini korumaları, aynı zamanda çevrelerinin onayını alma arzusuyla dengelenmelidir (Gilbert ve Allan, 1994).

Boyun eğici davranış, kişinin çevresindeki insanları memnun etmeye çalışma, diğerlerini incitmemeye özen gösterme ve genel olarak olumsuzluklardan kaçınma eğilimi taşıyan bir kişilik özelliğidir. Bu tür bir davranış biçimi genellikle kişinin başkalarının

beğenisini kazanma ve kabul edilme arzusuyla ilişkilendirilir. Bu kişiler, 'Hayır' demekte zorlanabilirler çünkü başkalarını kırmaktan kaçınma isteği ağır basar. Aynı şekilde, kendi düşüncelerini ve haklarını ifade etmekte zorlanabilirler; çünkü çatışmadan kaçınmaya çalışırlar ve olumsuz tepki almaktan çekinirler. Böyle bir kişilik yapısının temelinde onaylanma gereksinimi yatabilir. Bu kişiler, sürekli olarak diğer insanlardan onay ve olumlu geri bildirim ararlar. Olumsuz eleştirilere veya reddedilmeye karşı daha hassas olabilirler. Bu nedenle, duygusal olarak sıkça dengesizlik yaşayabilirler ve kendi ihtiyaçlarını diğerlerinin ihtiyaçları önünde ikinci plana atabilirler. Ancak, boyun eğici davranışın aşırıya kaçması bazen kişinin kendi gereksinimlerini göz ardı etmesine, sürekli olarak başkalarını memnun etmeye çalışırken kendi mutluluğunu ihmal etmesine yol açabilir. Bu durum zamanla tükenmişlik, düşük özsaygı ve içsel memnuniyetsizlik gibi sorunlara yol açabilir (Öztürk, 1997; Gilbert ve Allan, 1994).

Bireylerin kişisel özelliklerini ve ilişkilerini nasıl şekillendirdiği konusunda ilk olarak, kalıtımın kişilik özellikleri üzerindeki etkisinin sınırlı olduğunu ve daha büyük resimde durumsal etkileşimlerin ve çevresel değişkenlerin daha belirleyici olduğunu belirtir (Cattell, 1989). Bu da demek oluyor ki, bireylerin davranışları ve ilişkileri sadece genetik faktörlere değil, aynı zamanda çevresel etkilere de bağlı olarak şekilleniyor. Günümüzün rekabetçi yaşam koşullarının insanların beğeni ve statüye duyduğu ihtiyacı nasıl etkilediğine odaklanıyor. Bireyler, toplumun beklentilerini karşılamak ve kabul görmek amacıyla kendi doğalarından sapabilirler. Başkalarının onları sevmesi, önemsemesi veya beğenmesi gibi ödüller, bazen aşırı vurgulanabilir ve bu da bireyleri kendi öz benliklerinden uzaklaşmaya teşvik edebilir. Bu durum, kişilerarası ilişkilerde bağımlı ve boyun eğen bir kişilik sergilemeye yol açabilir (Can, 1990).

Boyun eğme, bireyin kendi içsel değerleri, istekleri veya inançları yerine, başkalarının isteklerine, otorite figürlerine veya toplumsal normlara uyarak davranması anlamına gelir. Bu davranış, genellikle dışsal baskı veya otorite tarafından yönlendirildiğinde ortaya çıkar. Boyunduruk altında hissetmek veya kişisel ifadeye izin verilmemesi gibi durumlar, bireyin kendini ifade etme yeteneğini zayıflatabilir. Bu tür durumlar zamanla bireyin özsaygısını ve özgüvenini olumsuz etkileyebilir ancak, boyun eğme durumu her zaman olumsuz bir şey değildir. Bazen, bir grup içinde uyum sağlamak veya bir otorite figürünün talimatlarına uymak gerekebilir. Ancak denge önemlidir; kişisel ifadenin ve değerlerin sürekli olarak bastırılması, uzun vadede bireyin mutluluğunu ve sağlığını etkileyebilir. Boyun eğme yerine, sağlıklı sınırlar içindeki işbirliği ve uyum arayışı daha olumlu bir yaklaşım olabilir.

"Otoriteye bağlılık gösteren eğilim" kavramı ve insanların bu bağlamda sergilediği üç farklı kişilik özelliği görülmektedir. Üç farklı kişilik özelliği; boyun eğici davranış, saldırgan davranış ve hakkını kollayan, sahip çıkan atılgan davranış. İnsanların otoriteye bağlılık gösterirken sergileyebileceği farklı tepkileri yansıtır. Bu özellikler genellikle olumlu bir şekilde değerlendirilir; ancak aşırıya kaçtığı anda bireylerin kendi ihtiyaçlarını göz ardı etmelerine veya başkalarının taleplerine aşırı derecede boyun eğmelerine neden olabilir. Bütün bu kişilik özellikleri, insan davranışının karmaşıklığını yansıtan farklı tepkileri temsil eder. Her birey kendi deneyimleri, değerleri ve çevresel etkenleri göz önünde bulundurarak bu özelliklerden farklı bir dengeyi sergileyebilir (Eraydın, 2010).

Bireylerin boyun eğici davranış özelliklerini otoriter, sıkı disiplinli ve denetimli, baskıcı, aşırı kısıtlayıcı anne-baba tutumlarıyla yetiştirilmeleri ile ilişkilendirmeleri oldukça yaygın bir yaklaşımdır. Bu tür eğitim tarzları, çocukların kişisel özerkliklerini sınırlayabilir ve onları sürekli bir şekilde yetişkin otoritesine boyun eğmeye yönlendirebilir (Gander ve Gardiner, 1998; Cüceloğlu, 2006).

Milgram'ın 1974 yılında yaptığı çalışmaların sonuçlarına dayanarak "Boyun eğme" kavramını ele alıyor. Milgram'ın çalışmaları, insanların otorite figürlerine karşı gösterdikleri boyun eğme eğilimini anlamak amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmalarda, katılımcıların bir otorite figürünün talimatlarına ne kadar ileri gidebileceklerini test etmek amaçlanmıştır. Sonuçlar, insanların otoriteye olan bağlılığı ve onun talimatlarına ne kadar uymaya istekli olduklarını göstermiştir (Harre ve Lamb, 1983). Boyun eğmeyi bireysel davranış gücü ve psikolojik mekanizmalarla ilişkilendiren bir perspektif sunulmuştur. Otoriteye bağlılık ve boyun eğme eğiliminin psikolojik süreçlerle şekillendiği ve çocukluktan itibaren öğrenildiği belirtilmiştir (Cüceloğlu, 2006). Ayrıca, hoşlanılmayan durumlarla başa çıkma, çatışma veya tehdit anlarında boyun eğici davranışa yönlendirir (Gilbert ve Allan, 1994).

2.2.2. Boyun Eğici Davranışla İlgili Kuramlar

Literatür incelendiğinde boyun eğici davranışlar, sosyal baskınlık ve sosyal sıralama kuramları ile birlikte değerlendirilmiştir.

Sosyal sıralama kuramı, bireylerin kendi pozisyonlarını diğer bireylerle karşılaştırdıklarında, çatışma veya yarış içerisinde olduklarını hissettikleri durumlarda ve bu durumun çatışmayı çözme veya yarışı kazanma ihtimalinin düşük olduğu durumlarda ortaya çıktığını öne sürer. Aynı zamanda bireyler, kendilerini sosyoekonomik olarak diğerlerine kıyasla daha düşük bir seviyede olduğunu algıladıklarında da bu tür davranışları sergileme

eğilimindedirler. Bu tür durumlar, çatışmadan, yarıştan kaçma ve boyun eğici davranışların ortaya çıkmasına neden olabilir. Özetle, Sosyal Sıralama Kuramı, insanların toplumsal hiyerarşi ve statü algılarına bağlı olarak nasıl davranışlar sergilediklerini açıklamayı amaçlar (Gilbert, 2001).

Boyun eğici davranışlar, sosyal sıralama kuramı çerçevesinde incelendiğinde bu davranışlar, kişilerin kendilerini diğerleriyle karşılaştırdıktan sonra daha düşük bir sosyal konumda hissetmelerini ve bu durumun toplumsal destek sistemine dayandığını belirtmektedir. Bu tür durumlar, rekabetçi bir ortamda olsalar bile bireylerin kendilerini aşağılanmış olarak algılamalarına ve toplumun özellikleriyle ilişkilendirilerek suçluluk ve utanç duyguları yaşamalarına neden olabiliyor. Bu tür deneyimler bireyleri geri planda hissettirebilir, özgüvenlerini zedeleyebilir ve çekingenlik geliştirmelerine neden olabilir (Şahin ve Şahin, 1992).

Gilbert ve Allan'ın (1994) çalışmasına göre, çekingenlik davranışları ve boyun eğme tepkileri, korku temeline dayandığı şeklinde bir görüş ortaya koymaktadır. Bu çalışma, insanların çekingenlik ve boyun eğme davranışlarını anlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu kavramlar, kişilerin kendilerini sosyal ilişkilerde ve grup içinde nasıl konumlandıklarıyla ilgilidir. Çalışmaya göre, bireyler kendilerini sosyal sıralamada daha alt bir konumda hissettiklerinde, örneğin grup içindeki sosyal statüleri düşük olduğunda, çekingen davranışlar sergileyebilirler. Bu durumda, kişinin sosyal ilişkilerde yetersizlik hissi yaşaması ve dışlanma korkusu gibi duygusal faktörler etkili olabilir. Sonuç olarak, birey çekingen ve çekimser davranışlar sergileyebilir, çünkü sosyal ortamda daha görünmez veya önemsiz hissedebilir.

Sosyal baskınlık kuramı, insanların sosyal ilişkilerdeki davranışlarını ve duygusal tepkilerini anlamaya çalışan bir teoridir. Kuramın odak noktası, insanların sosyal hiyerarşiler içindeki yerlerine ve kendilerini diğer insanlarla karşılaştırdıkları sosyal konumlarına dayalı duygusal deneyimleri anlamaktır. Bu teoriye göre, bireyler kendilerini başkalarına göre daha aşağıda veya daha yukarıda hissedebilirler. Sosyal Baskınlık Kuramına göre, bireyler kendilerini diğerlerine göre daha aşağıda hissettiklerinde, bu durum çeşitli duygusal tepkilere yol açabilir. Özellikle, kendilerini aşağıda hisseden bireylerin çekingenlik, utanç ve bastırılmışlık gibi duygusal tepkiler gösterme olasılığı daha yüksektir. Bu tepkiler, aynı zamanda bu bireylerin sosyal etkileşimlerinde boyun eğici davranışlar sergilemelerine neden olabilir. Yani, bu bireyler genellikle diğer insanların önünde sessiz kalabilir, fikirlerini ifade etmekten kaçınabilir veya daha baskın kişiliklere boyun eğici bir şekilde tepki verebilirler. Öte yandan, kendilerini diğerlerine göre daha üstün veya eşit hisseden bireylerin, çekingenlik

ve utanç gibi duygusal tepkileri yaşama olasılığı daha düşüktür. Bu bireyler genellikle daha özgüvenli, kendine güvenen ve daha az bastırılmışlık hisseden bireyler olarak davranabilirler (Gilbert, 2001).

2.2.3. Boyun Eğici Davranışların Nedenleri

Aronson ve ark. (1997) boyun eğici davranışın ortaya çıkmasını üç farklı nedene bağlamışlardır. Bu nedenler, grup içerisindeki dinamikler ve sosyal etkileşimleri açıklamak amacıyla sunulmuştur. İlk neden, grubun üyelerini, boyun eğmenin en uygun çözüm olduğuna ikna etmeleridir. Grup içindeki bireyler, farklı bakış açılarına rağmen boyun eğmenin en mantıklı ve etkili yol olduğunu düşünebilirler. Grup normları ve baskısı, bu düşüncenin kabul edilmesine katkı sağlayabilir. İkinci neden, bir bireyin grup içinde kabul görmek ve onaylanmak amacıyla boyun eğici davranışlar sergilemesidir. Bu durum, grup üyeleri arasında sosyal uyumun sağlanması ve dışlanmamak için gereken bir adım olarak görülebilir. Birey, grup içindeki ilişkilerini güçlendirmek ve grup normlarına uymak adına boyun eğici davranışlar sergileyebilir. Üçüncü ve son neden, bireylerin sosyal değerleri koşulsuz olarak kabul etmeleridir. Grup içindeki bireyler, sosyal normlara ve değerlere sorgulamadan uyma eğiliminde olabilirler. Bu durum, bireyleri boyun eğici davranışlar sergilemeye yönlendirebilir çünkü bu davranışlar grup normlarına uygun görülüp desteklenecektir.

Boyun eğici davranış, genellikle düşük sosyal rütbe veya statü algılarıyla ilişkilendirilir ve kişinin daha güçlü veya yüksek statülü bireyler karşısında kendini savunma çabası olarak görülebilir. Bununla birlikte, iki temel faktör, yani "çekiciliğini kaybetme korkusu" ve "Aşağılık görülme korkusu," bu davranışları tetikleyebilir. Bireyler genellikle toplumsal hiyerarşi içindeki yerlerini önemserler ve sosyal statülerini korumaya çalışırlar. Sosyal statüde eğer bir kişi, başkaları tarafından olumsuz şekilde değerlendirileceğinden veya daha düşük bir sosyal konuma düşeceğinden endişe ederse, "Boyun eğici" davranışlar sergileyebilir. Bu, kendi statülerini ve çekiciliklerini korumak adına daha güçlü veya üstün olanlara boyun eğmek anlamına gelebilir. Aşağılık görülme korkusu ise bireyler, başkalarının kendilerini aşağılayabileceği veya küçümseyebileceği korkusuyla da hareket edebilirler. Bu tür bir korku, "Boyun eğici" davranışların temel motivasyonlarından biridir. Aşağılık hissetme veya küçük düşürülme endişesi, bireyleri daha güçlü veya üstün görünen kişilere karşı itaatkâr davranışlar sergilemeye itebilir (Gilbert, 1993).

Ergenlik döneminde gençler, sosyal gruplara ait olma ve sosyal statülerini koruma

gibi gereksinimlere sahiptir. Bu ihtiyaçları karşılamak için, itaatkâr olma, kabul etme ve onaylama gibi davranışlar sergileyebilirler. Hofmann ve ark. (2004) çalışmasında, ergenlerin bu davranışları sergileme nedenlerini ve bu davranışların ergenlik dönemindeki sosyal dinamikleri nasıl etkilediğini açıklamaktadır.

Bireyleri boyun eğici davranışa iten algı ise insanların başlarına gelen olayları kaderlerine bağlama eğilimidir. Bu durum, bireylerin karşılaştıkları stres kaynaklarını kabul etmelerini ve bu stresle başa çıkmak için gerekli gücü kendilerinde bulamamalarını içerir (Şahin ve Durak, 1995). Bu yaklaşım, çoğunlukla kaçınma tepkileriyle sonuçlanır ve bireyleri aktif çözüm yolları aramaktan ziyade, problemleri doğaüstü güçlerin yardımına bırakma eğilimine iter. Bu tür bir yaklaşım insanları stresli durumlarla başa çıkmak yerine, sorumluluğu kaderlerine veya alinyazısına yüklemeye eğilimindedir. Bu da bireylerin sorunlarını kabullenme ve çözme yerine, dışsal faktörlerin müdahalesini beklemelerine yol açabilir. Bu tür bir tutum, kişilerin kendilerini kontrolsüz ve etkisiz hissetmelerine, çözüm yolları bulamamalarına neden olabilir (Tezcan, 2015).

Çalışmalar, boyun eğici davranışların kalıttan ziyade çevresel faktörlerden etkilendiğini göstermektedir. Milgram, günlük yaşamda bireylerin boyun eğici davranışlarını gözlemleyerek, bu davranışların toplum içinde yerleşik hale geldiğini ve kültürel değerlerin aşırı eğitimin bir sonucu olarak ortaya çıkan içsel bir tepki olduğunu belirtmiştir (Koç ve ark., 2010). Horney'e (1992) göre, çocukluk deneyimlerinden kaynaklanan sevgi eksikliği, yetişkinlikte nevrotik bir sevilme ihtiyacına dönüşebilir ve bu da boyun eğme, uyma ve duygusal bağımlılık gibi davranışlara yol açabilir. Boyun eğici davranışın temel nedenlerinden biri de korku duygusudur; kişiler cezalandırılmaktan, eleştirilmekten, reddedilmekten ve yalnız kalmaktan korktukları için boyun eğici davranışları tercih edebilirler.

Kültürün bireylerin davranışlarını etkilediğini ve boyun eğici davranışların bu etkiler sonucunda farklı şekillerde ortaya çıkmaktadır. Doğu kültüründe, başkalarının görüşlerine önem verme, güçlü aile ve arkadaşlık ilişkileri ve davranışların toplum normlarına göre şekillenmesi gibi davranış örüntüleri vurgulanmaktadır. Bu davranışlar, yakınlık, sosyal destek ve bağımlılık gibi özellikleri beraberinde getirir. Ancak, batı kültüründe aynı davranışlar sağlıklı olarak değerlendirilir ve farklı bir perspektiften ele alınır. Çeşitli çalışmalar, doğu kültüründen gelen bireylerin batı kültüründekilere kıyasla daha fazla boyun eğici davranış sergilediğini göstermektedir. Bu çalışmalara örnek olarak Gilbert ve ark. (1995), Hofmann ve ark. (2004) ve O'Connor ve ark. (2002) verilebilir. Bu sonuçlar, kültürel farklılıkların bireylerin davranış biçimlerini nasıl etkilediğini anlamamızı sağlar.

Atıcı (2011)'nın çalışmasına göre, ergenlerin boyun eğicilik davranışlarının altında yatan nedenleri incelediğinde, ergenlerin yaşıt grupları içerisinde bir statü kazanma amacı taşıdıklarını belirtir. Ergenlik dönemindeki genç bireyler, çevrelerindeki arkadaş gruplarının bir üyesi olmanın, yeni dostluklar kurmanın, mevcut dostlukları sürdürmenin, arkadaşları tarafından kabul edilmenin ve ilgi görmelerinin yanı sıra, edindikleri arkadaşlıklar aracılığıyla toplumsal statü elde etme gibi faktörler nedeniyle boyun eğici davranışlar sergileyebilirler.

İnsanların boyun eğici davranışlarını etkileyen faktörler ve bu davranışların olumsuz sonuçlarına dair birkaç önemli nokta bulunmaktadır; otoriter, disiplinli, denetimli, baskıcı ve aşırı kısıtlayıcı anne ve baba tutumları, çocukların boyun eğici davranışlarını etkileyen en önemli kaynaklardan biridir. Aşırı baskı ile yetiştirilen bireyler genellikle içe kapanık veya boyun eğici davranışlar sergiler. Ailelerin çocuklarının gelişim dönemlerini yok sayarak davranışları, psikolojik ihtiyaçlara cevap vermemeleri ve baskı uygulamaları, çocuklarda olumsuz psikolojik sonuçlara yol açabilir. Bu tür aile içi dinamiklerin boyun eğici davranışların ortaya çıkmasına neden olduğu belirtilmiştir. Sadece anne ve babaların değil, aynı zamanda öğretmenlerin de öğrencilere karşı tutumlarının önemli olduğu vurgulanmıştır. Öğretmenlerin çocuklara karşı boyun eğici davranış sergilememeleri ve örnek olmalarının, çocukların bu tür davranışlardan kaçınmasına yardımcı olduğu belirtilmiştir (Dönmez ve Demirtaş, 2009; Yıldırım 2004).

2.2.4. Boyun Eğici Davranış Sergileyen Bireylerin Özellikleri

Beck'in (2008) ortaya koyduğu bilişsel kurama göre bireylerin kişilik özellikleri sosyotropi ve otonomi olmak üzere iki ana grupta ele alınmaktadır. Sosyotropi kişilik özelliği, bireylerin diğer insanlar tarafından onaylanma, sevgi ve değer görme ihtiyacını vurgular (Hamurcu ve Sargın, 2011). Bu tür bireyler, olumlu benlik algılarını sürdürebilmek için sürekli olarak başkalarının onayını ve desteklemesini gereksinim olarak hissederler. Otonomi kişilik yapısına sahip bireyler ise kişisel özgürlüklerini ve adaletlerini koruma ve savunma yeteneği ile tanımlanır. Beck'in kişilik tanımı içerisinde, boyun eğicilik davranışı gösteren bireyler genellikle sosyotropi kişilik türüne dahil edilir (Kaya ve ark., 2004). Bu tür bireyler kendilerini değersiz hissedebilir, farklı görüşlerini ifade etmekte zorlanabilir, hayır demekte güçlük çekebilirler. Ayrıca, özgürlüklerini kısıtlanmış hissedebilirler ve özgüven eksikliği yaşayabilirler (Gilbert ve ark., 1994). İlişkilerde yakınlık arzusu içinde olabilirler ve sürekli olarak özür dileme ve takdir bekleme gibi davranışlar sergileyebilirler. Bununla

birlikte, liderlik ve sorumluluk alma konularında zorluklar yaşayabilirler (Özkan ve Özen, 2008).

Ulusoy ve Durmuş'un (2011) çalışması, bağımlı kişilik yapısına sahip bireylerin boyun eğici davranışlar sergilediğini vurgulamaktadır. Araştırmaya göre, bağımlı kişilik özelliklerine sahip olan kişiler genellikle uysal, sessiz, pasif ve izin verici bir tavır sergilerler. Bu bireyler, başkalarının desteğine ve yönlendirmesine ihtiyaç duyarlar ancak bu ihtiyaçlarını karşılayamayabilirler. Aynı zamanda eleştirildiklerinde veya terk edildiklerinde kaygılı ve saldırgan tepkiler verebilirler.

Kişiler arası ilişkilerde gösterilen boyun eğici davranışın bireylerin kendilerine olan saygılarını ve değerlerini düşürdüğünü ve bu durumun grup içindeki etkilerini vurgulamaktadır. Bu davranış türü, bireyleri grup içinde daha pasif ve etkisiz bir konuma getirir, çünkü kendilerini daha az özel ve değerli olarak görürler. Bu durum da grup içinde istedikleri şekilde davranma ve karar alma yetilerini kısıtlar. Grubun dinamikleri nedeniyle, bu bireylerin grup içindeki varlığı sadece diğer üyelerin insiyatifine bağlıdır ve onlar, grup içinde buyruk altında bir üye olarak algılanabilirler. Bu durum, bu bireylerin alternatif düşünceleri ortaya koymaktan kaçınmalarına ve grup içindeki etkilerini ifade etmekten kaçınmalarına yol açabilir. Özellikle, grup içinde farklı bir görüş ifade etmek onlar için yüksek düzeyde kaygıya neden olabilir. Bu durum, haklı oldukları konularda bile geri adım atmalarına ve sıkça özür dilemelerine yol açabilir (Gilbert ve ark.,1994).

Adler'in (2003) yaptığı bir çalışmaya göre, boyun eğen kişiler başkalarının belirlediği kurallar ve beklentiler çerçevesinde yaşayan ve sürekli olarak başkalarına hizmet etme isteğiyle hareket eden bireyler olarak tanımlanmıştır. Adler'e (2003) göre, bu kişiler dış görünüşlerinde belirgin özelliklere sahiptirler. Fiziksel olarak, bedenleri öne eğik bir şekilde durur ve sürekli olarak talimat bekler bir görünüm sergilerler. Karşıdakinin söylediklerini hatırlar gibi yaparak, gelebilecek talimatları hemen uygulamak için hazır bir şekilde beklemektedirler. Bu tanım, boyun eğen bireylerin sürekli olarak başkalarına bağımlı ve hizmetkar bir tutumla hareket ettiğini vurgular.

2.2.5. Aile ve Boyun Eğici Davranış

Allan ve Gilbert (2002) yaptığı çalışmaya göre, aile içi şiddet davranışlarının çocuklarda boyun eğici tutumların gelişimine etkisi olduğu belirtilmektedir. Bu tür ailelerde yetişen çocuklarda, şiddetin kişilik üzerinde etkili olabileceği öne sürülmektedir. Otoriter, kontrolcü, aşırı disiplinli ve kısıtlayıcı ebeveyn davranışlarına maruz kalan çocukların

yetişkinlikte boyun eğme davranışları sergileme olasılığının yüksek olduğu ifade edilmektedir (Gander ve Gardiner, 1998). Bu şekilde yetişen bireylerin genellikle yetişkinliklerinde de otoriteye karşı dirençsiz, başkalarının iradesine fazlasıyla bağımlı ve kendi düşüncelerini ifade etmekte güçlük çeken bireyler olarak yetişebileceği vurgulanmaktadır.

Ergenlerin aileleriyle ilişkileri, ailelerinden beklentileri, sevgi, güç ve otorite dengesi gibi faktörler, boyun eğici davranışlarının temelini oluşturabilir. Aynı zamanda, aile içindeki sevgi ve ilgi eksikliğinin ergenlerin boyun eğici davranışlarını artırabileceği belirtilmiştir. Ayrıca, aile içinde var olan şiddet öyküsünün, ergenlerin korku temelli boyun eğici davranışlarını destekleyebileceği ifade ediliyor. Bu bağlamda, evde sağlanan sevgi temelli ilişkilerin ergenlerde boyun eğici davranışları azaltabileceği, ancak korku temelli deneyimlerin sosyal yaşantılarında boyun eğici davranışları tetikleyebileceği belirtiliyor (Kabasakal, 2007; Atıcı, 2011).

Kaya ve ark., (2004) çalışmasında özellikle baba figürünün eğitim seviyesi ile doğrudan ilişkili olan şiddet davranışının, boyun eğici davranışla ilişkilendirildiğini öne sürüyor. Yani, babanın eğitim durumunun yetersiz olması, şiddet içeren davranışlara yol açabilirken, bu davranışlar karşısında bireylerin boyun eğici bir tutum sergilemesi bekleniyor. Araştırma sonuçlarına göre, baba eğitim düzeyi ile ilişkili olmakla birlikte, boyun eğici davranışın aile içindeki temel belirleyicisinin annenin eğitim durumu olduğuna dikkat çekmektedir. Yani, annenin eğitim düzeyi, aile içindeki ilişkileri ve dinamikleri şekillendiren önemli bir faktör olarak görülür. Bu bağlamda, annenin eğitim seviyesinin artmasıyla, aile içindeki boyun eğici davranışların azalabileceği veya değişebileceği araştırma sonuçları arasındadır.

Sosyal sıralama teorisine göre, ebeveyn ve çocuk arasındaki etkileşim, güç dinamikleri ve hiyerarşik düzenin bir yansıması olarak görülmektedir (Gilbert, 1992). Bowlby (1969), erken yaşantılardaki olumsuz deneyimleri sıcaklık veya ebeveyn müdahalesi eksikliği olarak tanımlarken, sosyal rütbe teorisi ise aile içindeki erken deneyimlerin tehdit ve itaatın bir yansıması olduğunu savunur. Bu bağlamda, kendi ebeveynlerinden korkan, ailede güçsüz ve istemsiz alt pozisyonları kabul eden çocukların boyun eğme davranışlar sergileyebileceği öngörülmektedir (Allan ve Gilbert, 1997). Bu yaklaşım, aile içi dinamiklerin çocukların davranışlarını etkileyebileceği ve bu etkileşimin sosyal sıralama ve güç dinamikleriyle ilişkilendirilebileceği fikrine odaklanmaktadır.

Otoriter anne baba tutumunun çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri ve koruyucu istekçi anne baba tutumunun da benzer şekilde olumsuz baş etme tarzlarını artırabilir.

Otoriter tutumda yetişen çocuklar özgüven eksikliği yaşayabilir, sessiz ve tedirgin olabilirler. Bu tür çocuklar otoriteye boyun eğme eğilimi gösterebilirken, baskısız ortamlarda isyan edebilme ve güçleri yettiği kişilere karşı saldırganlaşabilme eğiliminde olabilirler. Benzer şekilde, koruyucu istekçi anne baba tutumu da çocuklarda çaresizlik ve boyun eğme gibi olumsuz baş etme tarzlarını artırabilir. Bu tutumda yetişen çocuklar zorluklarla başa çıkmak yerine daha pasif bir tutum sergileyebilirler (Yeşilyurt, 2017).

Mackinnon ve ark., (1993) tarafından yürütülen çalışma, anne ve babanın çocukların ihtiyaç duyduğu duygusal sıcaklığı sağlamamaları ve çocuklarını sürekli olarak kontrol etmelerinin, çocuklarda depresyon riskini artırabileceği sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırma aynı zamanda, çocukların temel stres kaynağının ve boyun eğici davranışlarının arkasındaki ana sebebin baba davranışları olduğunu göstermektedir.

Ebeveynlerin çocuklarını eleştirerek ve tehdit ederek sürekli bir güç ve otorite sembolü olarak görme eğilimi, çocukların duygusal ve psikolojik sağlığı üzerinde olumsuz etkilere neden olabilir. Eğer çocuklar bu olumsuz aile içi deneyimlere karşı kaçma veya savaşa gibi adaptif baş etme becerilerini geliştiremezlerse, boyun eğiciliği benimsemek kaçınılmaz olabilir. Eleştiri, utanç ve reddetme gibi tekrarlanan deneyimler çocukların diğer insanları olumsuz şekilde değerlendirmesine ve kendilerini zayıf ve savunmasız olarak tanımlamalarına neden olabilir. Çocuklar, tehditleri kabul eden ve başkalarının gücünü fazlasıyla kabul eden bir tutum benimsemeleri durumunda, sosyal sıralamada altlara düşebilirler. Boyun eğici davranışlar sergileyen çocuklar, kendilerini pasif, başkalarının isteklerine yatkın ve düşük özsaygıya sahip bireyler olarak tanımlayabilirler (Gilbert, 2000; Gilbert ve ark., 2002).

2.2.6. Boyun Eğici Davranışlarla İlgili Yapılan Araştırmalar

2.2.6.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Kabasakal (2007) tarafından yapılan çalışma, Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu öğrencilerinin boyun eğici davranışları ile şiddet arasındaki ilişkiyi inceledi. Çalışmanın bulgularına göre, şiddet ile boyun eğici davranış arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Yani, öğrencilerin boyun eğici davranışları ile şiddet arasında doğrudan bir bağlantı bulunmamıştır ancak, çalışmanın sonuçlarına göre, cinsiyet farklılıkları gözlemlenmiştir. Kız öğrencilerin, erkek öğrencilere kıyasla daha fazla boyun eğici davranış sergilediği belirtilmiştir. Bu, çalışmanın bulguları arasında önemli bir nokta olarak yer almaktadır.

Tuzcuoğlu ve Korkmaz (2001) tarafından gerçekleştirilen araştırma, öğrencilerin

boyun eğici davranışları ile sınıf düzeyleri, cinsiyet, anne-baba eğitim durumu ve ailenin ekonomik durumu gibi değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırmada elde edilen bulgular, bu değişkenler arasında anlamlı düzeyde ilişkiler olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar, öğrencilerin boyun eğici davranışlarının, belirli sosyodemografik faktörlerle ilişkilendirilebileceğini öne sürmektedir. Örneğin, öğrencilerin sınıf düzeyleri, cinsiyetleri, anne-baba eğitim düzeyleri ve ailelerinin ekonomik durumları gibi faktörlerin, boyun eğici davranışların ne kadar yaygın olduğunu veya nasıl ortaya çıkabileceğini belirtilmiştir.

Kızıldağ'ın (2009) yaptığı araştırma, yetiştirme yurdunda kalan ve kalmayan öğrencilerin akademik başarılarını etkileyen faktörleri inceledi. Araştırma kapsamında yalnızlık, boyun eğici davranışlar ve sosyal destek gibi faktörler arasındaki ilişkiyi değerlendirdi. Araştırmanın sonuçlarına göre, yurttan kalan ve kalmayan öğrenciler arasında akademik başarıda anlamlı bir fark gözlenmedi. Ancak boyun eğici davranışlar açısından iki grup arasında anlamlı farklar tespit edildi. Bu sonuçlar, öğrencilerin akademik başarısının yurttan kalıp kalmamalarıyla doğrudan ilişkili olmadığını gösteriyor. Ancak boyun eğici davranışlar açısından yurttan kalan ve kalmayan öğrenciler arasında farklılıkların olduğu belirtiliyor. Bu durum, öğrencilerin kurallara uyma ve otoriteye karşı nasıl bir tavır sergilediklerinin, yurt yaşamı ve çevresiyle nasıl bir ilişki içerisinde olduklarının boyun eğici davranışlar açısından etkili olduğunu gösteriyor.

Yekeler ve Pehlivan (2015), evde şiddet gören ergenlerin görmeyen ergenlere kıyasla daha fazla boyun eğici davranışlar sergiledikleri bulgusu ortaya konulmuştur. Bu bulgu, evde şiddetin ergenler üzerindeki olumsuz etkilerine işaret etmektedir. Çalışmanın sonuçları, evde şiddetin ergenlerin psikolojik ve davranışsal gelişimini olumsuz yönde etkileyebileceğini göstermektedir. Ergenlerin şiddete maruz kalması, özsaygı eksikliği, güçsüzlük hissi ve kendine güvenin azalması gibi sonuçlar doğurabilir. Bu durum, boyun eğici davranışların artmasına neden olabilir.

Özkan ve Özen (2008) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, öğrencilerin boyun eğici davranışları ile benlik saygıları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, bu iki değişken arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Yani, benlik saygısı düştükçe öğrencilerin boyun eğici davranışlarının arttığı gözlemlenmiştir. Bu sonuçlar, bireylerin kendine olan güveni ve benlik değerlerinin azaldıkça, başkalarının taleplerine veya otoriteye daha fazla boyun eğme eğilimi gösterebileceğini göstermektedir.

Tümkaya vd. (2010) tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarına göre, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla boyun eğici davranış sergilediği gözlemlenmiştir. Ayrıca, erkek öğrencilerin umutsuzluk düzeyinin kız öğrencilere göre daha yüksek olduğu

bulunmuştur. Yaş değişkenine göre incelendiğinde, boyun eğici davranışların yaş faktörüne bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermediği belirtilmiştir. Bununla birlikte, umutsuzluk düzeyi ile boyun eğici davranışlar arasında anlamlı fakat düşük düzeyde bir ilişkinin olduğu sonucuna varılmıştır.

Özgülük ve Erdur-Baker (2010) tarafından yapılan bir çalışmada, çocukların alternatif çözümlerinde cinsiyet ve sınıf farklılıklarının kişilerarası çatışma durumlarını nasıl etkilediği incelenmiştir. Bu çalışmada ortaya çıkan bulgulara göre, kız ergenler öfkelerini daha açık bir şekilde ifade ederken, erkekler öfkelerini kontrol etmek yerine daha yansıttıkları belirtilmiştir. Bu öfke yönetimi yaklaşımlarının, algılanan problem çözme becerileri ile yakından ilişkili olduğu vurgulanmıştır.

2.2.6.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Gilbert ve Allan (1994) tarafından yapılan araştırma, itaatkâr davranışların sadece depresyonla ilişkilendirilirken, farklı psikolojik durumların etkilerinin göz ardı edilmemesi gerektiğini vurgulamıştır. Araştırma, itaatkâr davranışların sadece tek bir psikolojik faktörle ilişkilendirilemeyeceğini, bunun yerine kişinin genel psikolojik durumuyla da yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Depresyon gibi bir durumun bireyin itaatkâr davranışları üzerinde etkisi olduğu gibi, diğer psikolojik faktörlerin de benzer şekilde etkili olabileceği ortaya konmuştur.

Wall ve Holden (1994) tarafından yapılan bu çalışma, annenin depresif veya öfkeli duygusal durumlarının çocukların davranışları üzerindeki etkilerini inceledi. Çalışmanın bulgularına göre, annenin depresyonda olması çocukların daha saldırgan davranışlar sergilemelerine neden olurken, annenin öfkeli olması ise çocukların daha boyun eğici davranışlar sergilemelerine yol açmaktadır. Ayrıca, araştırma erkek çocukların annelerinin duygusal durumundan daha fazla etkilendiklerini göstermiştir.

McCreary ve Rhodes (2001) tarafından yapılan çalışmada, cinsiyetler arasındaki davranış farklılıklarının incelendiği ve erkekler ile kızlar arasındaki baskın ve pasif davranışların gözlemlendiği bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, erkeklerin baskın davranışlarda daha fazla bulunduğu, yani daha girişken, daha öncü ve daha etkileyici tutumlar sergilediği gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, kızların ise daha pasif davranışlar sergilediği ve daha geri planda kaldığı belirlenmiştir.

Connan vd. (2007) çalışmasında anoreksiya nervoza tanısı almış bireyler ile tanı almamış bireyler arasındaki boyun eğici davranış düzeylerini incelemiştir. Çalışmanın

sonuçlarına göre, anoreksiya nervoza tanısı almış bireylerin boyun eğici davranış düzeyleri, tanı almamış bireylere kıyasla daha yüksek bulunmuştur.

Allan ve Gilbert (1997) boyun eğici davranışların altında yatan psikopatolojiyi ortaya çıkarmayı amaçlayan bir çalışma yürütmüştür. Araştırmalarında, boyun eğici davranışlar ile kişilerarası duyarlılık ve mantıksız düşmanlık arasında pozitif bir korelasyon bulmuşlardır. Çalışma, boyun eğici davranışların engellenme, pasiflik ve düşük özgüven gibi çeşitli psikolojik sorunlarla ilişkili olduğu sonucuna varmıştır. Bu durum, boyun eğici davranışlar sergileyen bireylerin bir dizi psikolojik zorluk yaşamaya eğilimli olabileceğini göstermektedir.

Gilbert (2000) tarafından yürütülen bir araştırmada, depresyon ile boyun eğici davranışlar arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Bu bulgu, depresyonun bireylerin boyun eğici davranışları üzerinde etkisi olduğunu göstermektedir. Boyun eğici davranışlar, genellikle zorlayıcı durumlara başa çıkmak yerine pasif bir şekilde teslim olmayı içeren davranışlardır. Araştırma, kendini eleştirme ve kendini suçlama davranışları ile boyun eğici davranışlar arasında da bir ilişkinin olduğunu öne sürmektedir. Bu da, bireylerin kendilerini sıkça eleştirdiği veya suçladığı durumlarda boyun eğici davranışlara daha yatkın olabileceğini düşündürülebilir.

Bellido-Zanin ve diğer araştırmacılar (2018), yaptıkları çalışmada çocukluk döneminde yaşanan olumsuz deneyimler ile yetişkinlikte ortaya çıkan boyun eğme hatıraları ve halüsinasyon eğilimi arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, çocukluk döneminde olumsuz yaşantılara maruz kalan bireylerin yetişkinlik döneminde daha fazla boyun eğme eğilimi gösterdiği saptanmıştır. Ayrıca, bu bireylerin yetişkinlikte olumsuz halüsinasyonlara daha yatkın oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Falk ve Falk (1981) tarafından yürütülen çalışma, örgütsel karar verme ve problem çözme süreçlerindeki güç eşitsizliğinin etkilerini incelemiştir. Bu çalışmada, baskınlık veya boyun eğicilik gibi güç dengesizliğinin, problem çözme becerilerinde olumsuz etkilere yol açabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Güç dengesizliği, bazı bireylerin veya grupların diğerlerine göre daha baskın veya daha etkili olduğu bir durumu ifade eder. Bu durum, daha baskın olanların kararları ve görüşleri üzerinde daha fazla etkisi olduğu anlamına gelirken, daha az güce sahip olanların bu süreçlerde daha az katılım ve etkileyici rol oynayabileceği anlamına gelir.

2.2.7.Sporcu Kimliği Konusunda Yapılan Araştırmalar

2.2.7.1.Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Senger (2017) tarafından yapılan araştırma, sporcu kimliği ve sürekli sportif kendine güven kavramlarının çeşitli değişkenler açısından ilişkisini incelemeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda, 2. Liglerde basketbol oynayan 200 basketbol oyuncusu üzerinde bir çalışma yürütülmüştür. Araştırmada, katılımcıların sporcu kimliği ve sürekli sportif kendine güven düzeylerini ölçmek için 'Sporcu Kimliği Ölçeği' ve 'Sürekli Sportif Kendine Güven Ölçeği' kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, kadın ve erkek sporcular arasında sporculuk seviyeleri açısından anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir. Bu demek oluyor ki, cinsiyet faktörü sporculuk seviyelerinde belirleyici bir faktör olarak ortaya çıkmamıştır. Yani kadın ve erkek sporcuların sporcu kimlikleri benzer düzeyde bulunmuş ve sürekli sportif kendine güven açısından da benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Yanar ve ark., (2017) tarafından gerçekleştirilen araştırma, tenis ve badminton sporcularının sporcu kimlik algısı ile başarı motivasyon seviyeleri arasındaki farkları incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmaya toplamda 124 tenis ve 86 badminton sporcusu olmak üzere toplam 210 sporcu katılmıştır. Verilerin toplanmasında anket kullanılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına göre, katılımcıların sporcu kimlik algısı düzeyleri cinsiyet açısından anlamlı bir farklılık göstermemiştir.

Çetinkaya (2010) tarafından gerçekleştirilen araştırma, sporcu öğrencilerin kimlik oluşumunu etkileyen faktörleri incelemeyi amaçlamıştır. Bu araştırmada farklı spor kulüplerinde faaliyet gösteren 337 sporcu öğrenci yer almış ve veriler anket yöntemiyle toplanmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, takım sporuyla uğraşan kadın ve erkek sporcular arasında spor kimliği açısından anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Yani, cinsiyetin sporcu kimliği oluşumu üzerinde belirleyici bir etkisi bulunmamıştır.

Çetinkaya'nın (2015) yaptığı araştırma, sporcu kimliği ve sürekli sportif kendine güven arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada 485 sporcu yer almış ve veri toplama aracı olarak 'Sporcu kimliği ölçeği' ve 'Sürekli sportif kendine güven ölçeği' kullanılmıştır. Çalışmanın temel bulgusu, katılımcıların sporcu kimliği ölçeği ve sürekli sportif kendine güven ölçeği puanları arasında pozitif yönde bir ilişki olduğudur. Bu sonuç, sporcu kimliğinin ve sürekli sportif kendine güvenin birbirleriyle ilişkili olduğunu ve artan sporcu kimliğinin, bireylerin sürekli sportif kendine güvenini olumlu yönde etkileyebileceğini göstermektedir.

2.2.7.2.Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Tasiemski ark., (2004) tarafından yapılan çalışmada, omurilik yaralanması olan sporcuların sporcu kimliği düzeyini incelemek amacıyla 678 sporcu üzerinde bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasında anket kullanılmıştır. Araştırmanın temel bulguları şunlardır; araştırma sonuçlarına göre, sporcu kimliği ile depresyon, kaygı ve yaşam doyumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Ancak, cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde, erkek sporcuların sporcu kimliği düzeyleri açısından kadın sporculardan anlamlı şekilde farklılık gösterdiği bulunmuştur. Genel olarak, bu çalışma omurilik yaralanması olan sporcularda sporcu kimliği düzeyini incelemiş ve psikolojik faktörler ile arasında belirgin bir ilişki bulunmadığını ortaya koymuştur. Ancak, cinsiyet faktörü sporcu kimliği düzeyinde anlamlı farklılıkların olduğunu göstermiştir.

Shapiro ve Martin'in (2010) gerçekleştirdiği çalışma, fiziksel engelli genç sporcuların sporcu kimliği ve akran ilişkilerini çeşitli değişkenler açısından incelemeyi amaçlamıştır. Çalışmaya 36 sporcu katılmış ve elde edilen bulgulara göre, genç sporcuların sporcu kimliği ve akran ilişkileri seviyelerinin yüksek olduğu görülmüştür.

MacPherson ve ark., (2016) tarafından yapılan araştırma, organize sporlarda yer alan genç kadın sporcuların akran gruplarının kimlik gelişimleri üzerindeki etkilerini incelemiştir. Araştırmaya 13-17 yaş aralığındaki 8 kadın sporcu katılmış ve katılımcılarla yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, spordaki akran ilişkilerinin genç kadın sporcuların psikolojik gelişimine olumlu katkı sağladığı görülmüştür. Bu sonuçlar, genç kadın sporcuların spordaki akran ilişkileri sayesinde kimlik gelişimlerinin desteklendiğini ve olumlu yönde etkilendiğini göstermektedir. Akran grupları, genç sporcuların kendilerini ifade etmelerini, özgüvenlerini artırmalarını ve sosyal becerilerini geliştirmelerini sağlayarak psikolojik gelişimlerine katkıda bulunmaktadır.

BÖLÜM 3 YÖNTEM

Bu kısımda araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama araçları, işlem/süreç ve verilerin analizi hakkında bilgi verilecektir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma, sporcu öğrencilerinin kimlik puanları ile boyun eğici davranış durumlarını incelemeyi amaçlanmaktadır. Araştırmada genel tarama modellerinden kesitsel ve ilişkisel tarama modelleri kullanılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte veya şu anki bir durumu olduğu gibi tasvir etmeyi amaçlayan araştırmalara uygun olduğu düşünüldüğünden (Karasar, 2008), araştırmada sorunları çözmek için bu model kullanılmıştır.

3.2. Araştırma Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini Adana ili Yüreğir ilçe merkezinde bulunan resmi ortaöğretim (Lise) kurumlarında öğrenim gören ve okul spor organizasyonlarına katılan 9., 10., 11. ve 12. Sınıf olan 1017 erkek ve 698 kadın öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma örnekleminin ise kolayda ulaşılabilir örnekleme yoluyla seçilmiş 280 (154 erkek-126 kadın) sporcu öğrenciden oluşmaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların demografik özellikleri

	Katılımcı özellikleri	Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Erkek	154	55.0
	Kadın	126	45.0
Yaş	15	134	47.9
	16	88	31.4
	17	48	17.1
	18	10	3,6
Okul Türü	Anadolu Lisesi	125	44.6
	Nitelikli Anadolu Lisesi	94	33.6
	Diğer	61	21.8
Spor Türü	Takım Sporları	187	66.8
	Bireysel Sporlar	93	33.2
Sporculuk Yaşı	0-3 Yıl	176	62.9
	4-7 Yıl	68	24.3
	8-11 Yıl	36	12.9
Algılanan Aile Gelir Durumu	Düşük	14	5.0
	Orta	225	80.4
	Yüksek	41	14.6

Anne Eğitim Durumu	Okur Yazar değil	10	3.6
	İlköğretim	67	23.9
	Lise	103	36.8
	Üniversite	81	28.9
	Lisansüstü	19	6.8
Baba Eğitim Durumu	Okur Yazar değil	7	2.5
	İlköğretim	48	17.1
	Lise	97	34.6
	Üniversite	99	35.4
	Lisansüstü	29	10.4

Tabloda da görüldüğü üzere öğrencilerin 134 (%47.9)' u 15 yaş, 88 (%31.4)' ü 16 yaş, 48 (%17.1)' i 17 yaş, 10 (%3.6)' sı 18 yaşında olduklarını beyan etmişlerdir. Okul sporlarına katılan 280 öğrencinin 93 (%33.2)' si bireysel sporlarla, 187 (%66.8)' i takım sporlarıyla ilgilendikleri görülmüştür. Öğrencilerin sporculuk yaşına bakıldığında 0-3 yıl sporculuk yaşı olan 176 (%62.9), 4-7 yıl sporculuk yaşı olan 68 (%24.3), 8 ve daha fazla yıl sporculuk yaşı olan 36 (%12.9) öğrenci olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin anne eğitim düzeyine bakıldığında okuryazar olmayan 10 (%3.6), ilköğretim mezunu 67 (%23.9), lise mezunu 103 (% 36.8), üniversite mezunu 81 (%28.9), lisansüstü mezunu 19 (%6.8) anne olduğu görülmüştür. Baba eğitim düzeyine bakıldığında ise okuryazar olmayan 7 (%2.5), ilköğretim mezunu 48 (%17.1), lise mezunu 97 (%34.6), üniversite mezunu 99 (%35.4), lisansüstü mezunu 29 (%10.4) baba olduğu görülmüştür.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak; Demografik Bilgi Formu, Sporcu Kimliği Ölçeği, Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği kullanılmıştır.

Demografik Bilgi Formu

Demografik bilgi formu çalışmaya katılan bireylerin demografik verilerine ulaşmak için araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Demografik bilgi formunda bireylerin yaş, cinsiyet, anne eğitim düzeyi, baba eğitim düzeyi, okul türü, spor türü, aile gelir durumu, sporculuk yaşı durumuna ilişkin sorular bulunmaktadır.

Sporcu Kimliği Ölçeği

Brewer ve Cornelius (2001) tarafından geliştirilen sporcu kimliği ölçeği, bireylerin sporcu kimliğini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir ölçme aracıdır. Ölçek, yedi maddeden oluşur ve her bir madde, bireylerin sporcu kimliği ile ilgili farklı yönlerini

değerlendirmelerini sağlar. Ölçeğin Türkçe uyarlaması, Öztürk ve Koca (2013) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçek; sosyal kimlik (3 madde), sporla sınırlanmışlık (2 madde) ve olumsuz duyusallık (2 madde) olmak üzere 3 ayrı alt boyuttan oluşmaktadır:

1. Sosyal Kimlik Alt Boyutu: Bu alt boyut, bireylerin sporcu rollerini sosyal açıdan ne kadar değerlendirdiğini ölçer. Yani, sporcu kimliğinin toplumsal yönlerine odaklanır. Bu alt boyuttan elde edilen yüksek puanlar, bireylerin sporcu kimliğine güçlü bir bağlılık duyduklarını gösterir. Bu alt boyutun güvenilirlik katsayısı .69 olarak belirlenmiştir.

2. Sporla Sınırlanmışlık Alt Boyutu: Bu alt boyut, bireylerin sporcu rolüne katılımının kendi değer algıları üzerindeki etkisini ölçer. Yüksek puanlar, sporun bireylerin kendilik değerini olumlu yönde etkilediğini gösterir. Bu alt boyutun güvenilirlik katsayısı .79 olarak belirlenmiştir.

3. Olumsuz Duyusallık Alt Boyutu: Bu alt boyut, bireylerin sporla ilgili olumsuz duygularının düzeyini ölçer. Sporla ilişkili istenmeyen durumlarda yaşanan duygusal tepkileri ifade eder. Bu alt boyuttan elde edilen yüksek puanlar, bireylerin sporla ilişkili olumsuz duygularını deneyimlediklerini gösterebilir. Bu alt boyutun güvenilirlik katsayısı .59 olarak belirlenmiştir.

Ölçek, sporcu kimliği puanlarını değerlendirmek ve alt boyutlar arasındaki farklılıkları anlamak amacıyla kullanılır. Her bir alt boyut, sporcu kimliğini farklı açılardan ölçmeyi hedefler ve bireylerin sporcu kimliği ile ilgili daha ayrıntılı bir anlayış elde etmelerine yardımcı olur.

Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği

İlk olarak Buss ve Craik (1986) tarafından geliştirilen "Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği (Submissive Acts Scale - SAS)" Gilbert ve Allan (1994, 1997)' in çalışmalarında da tekrardan test edilmiştir. Şahin ve Şahin (1992) tarafından Türkçe'ye uyarlanmış bir ölçektir. Bu ölçek, lise son sınıf öğrencilerinin boyun eğici sosyal davranışlarını ölçmek amacıyla kullanılmaktadır. Ölçek, beşli likert tipinde (1'den 5'e kadar) puanlandırılan toplamda 16 madde içermektedir. Ölçekte yer alan her maddenin kişinin boyun eğici davranışlarını ne kadar iyi tanımladığını belirtmesi istenir. (Savaşır ve Şahin, 1997). Katılımcılar, her maddenin altında bulunan puanlama skalasında kendi davranışlarını değerlendirirler. (Savaşır ve Şahin, 1997). Puanlar "Hiç yapmam", "Çok ender yaparım", "Bazen yaparım", "Sıklıkla yaparım" ve "Her zaman yaparım" şeklinde derecelendirilir. Bu puanlar toplandığında, bireyin boyun eğici davranışlarının derecesini yansıtan bir toplam puan elde edilir. Ölçeğin alt limiti 16, üst limiti ise 80 puandır. Puanın yüksek olması, bireyin daha fazla boyun eğici

davranışa sahip olduğunu gösterir. Ölçeğin kesme noktası belirtilmemiştir, yani hangi puanın "Yüksek" veya "Düşük" olarak kabul edileceği konusunda standart bir değer belirtilmemiştir. Bunun yerine, ölçeği kullanacak araştırmacılar, kendi çalışmalarını bağlamına ve popülasyonuna uygun olan kesme noktalarını belirlemelidir. Ölçeğin güvenilirliği için yapılan analizler sonucunda Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .89 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca, test-tekrar test güvenilirlik katsayısı da .84 olarak bulunmuştur (Savaşır ve Şahin, 1997). Bu sonuçlar, ölçeğin güvenilir bir şekilde boyun eğici davranışları ölçmede kullanılabileceğini göstermektedir.

3.4. Veri Toplama Süreci

Veri toplama işlemi başlamadan önce; Mersin Üniversitesi Spor Bilimleri Etik Kurul'un onayı (15.05.2023-018) ile başlatılmış olup ölçekler bireylere bizzat araştırmacı tarafından yüz yüze görüşme yapılarak uygulanmıştır. Araştırmaya gönüllü olarak katılan bireylere çalışmanın amacını içeren bilgilendirilme yapılmış, bunun ardından ölçekler uygulanmıştır. Araştırma kapsamında katılımcıların kimliklerine ilişkin bilgiler istenmemiş ve gizlilik ilkesine bağlı kalınacağı belirtilmiştir. Katılımcılardan demografik bilgi formunu ve ölçekleri cevaplamaları istenmiştir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilecek verilerin analizi için veriler öncelikle bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Örneklemin, Demografik bilgi formundaki değişkenlere göre dağılımı ortaya koymak amacıyla frekans ve yüzdelik hesaplamaları yapılmıştır. Hatalı verilerden arındırıldıktan sonra araştırmaya katılım okul sporlarına katılan 280 öğrenci ile sağlanmıştır.

Okul sporlarına katılan öğrencilerin sporcu kimliği ve boyun eğici davranış puanlarının normallik testi için Yayılma (Skewness) ve Çarpıklık (Kurtosis) analizi yapılmıştır (Tablo 2). Analiz sonucuna bakıldığında verilerin normal dağıldığı saptanmıştır. Alt problemlerin analizine yönelik verilerde iki bağımsız grup ortalamaları arasında karşılaştırmalar için T-testi uygulanmıştır. İki'den fazla grup ortalamalarının analizinde ise Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Değişkenler arası ilişki düzeylerine bakmak için Pearson Korelasyon Analizi uygulanmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyinin hata payı ise 0.05 düzeyinde bakılmıştır.

BÖLÜM 4 BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde alt problemlere ilişkin istatistiksel analizlerin sonuçları verilecektir. Bu çalışma kapsamında alt problemlere ilişkin analiz yapılmadan önce, verilerin normal dağılıma sahip olup olmadığını belirlemek için Çarpıklık (Skewness) ve Basıklık (Kurtosis) değerleri incelenmiş ve sonuçlar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. *Sporcu Kimliği Ölçeği ve Alt Boyutları İle Boyun Eğici Davranış Ölçeği Puanları Normallik Testi*

Ölçek	n	\bar{x}	SS	Çarpıklık	Basıklık
Sporcu Kimliği Ölçeği (Toplam)	280	4,83	1,41	-,513	-,294
SKÖ Sosyal Kimlik	280	4,66	1,56	-,380	-,740
SKÖ Sosyal Sınırlanmışlık	280	4,40	1,78	-,206	-,1012
SKÖ Olumsuz Duyuşallık	280	5,52	1,64	-1,192	,558
Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği	280	2,24	,530	,238	,111

Literatürde, verilerin Çarpıklık (Skewness) ve Basıklık (Kurtosis) değerlerinin -1.5 ile +1.5 arasında olması durumunda verilerin normal dağılım gösterdiği şeklinde açıklanmaktadır (Tabachnick ve Fidell, 2007). Yapılan analiz sonucunda; Sporcu Kimliği Ölçeği toplam puanı ile alt boyutu olan ‘‘Sosyal kimlik’’, ‘‘Sosyal sınırlanmışlık’’, ‘‘Olumsuz duyuşallık’’ puanları ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği ortalama puanlarına ait basıklık ve çarpıklık değerlerinin -1,50 ile +1,50 sınırları arasında olduğu ve dolayısıyla normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir.

Tablo 3. *Araştırmada kullanılan ölçek ve alt ölçeklerine ait güvenilirlik katsayıları*

Ölçek ve Alt Ölçekler	Cronbach’s Alpha
Sporcu Kimliği Ölçeği (Toplam)	.87
Sosyal Kimlik	.78
Sporla Sınırlanmışlık	.81
Olumsuz Duyuşallık	.77
Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği	.76

Özdamar (2004) Cronbach’s Alpha katsayılarının değerlendirilmesinde kullanılan kriterleri ilişkin olarak cronbach alpha katsayısının $\leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değil, $0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçek düşük güvenilir, $0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilir ve $0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir olduğunu ifade etmiştir. Tablo 3’de verilen

sonuçlara göre tüm ölçek ve alt ölçeklere ilişkin güvenirlik katsayısının oldukça güvenilir olduğu söylenebilir.

Araştırmanın ana problemi olan “Sporcu öğrencilerinin sporcu kimlik puanları ile boyun eğici davranış puanları arasında bir ilişki var mıdır?” sorusunu çözümlmek amacıyla pearson korelasyon analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların boyun eğici davranış puanları ile sporcu kimliği ölçeği ve alt ölçek puanları arasındaki ilişkiye dair pearson korelasyon analizi sonuçları

Ölçek ve Alt Boyutlar		(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
(1) Sporcu Kimliği	r	1	,90	,89	,76	,14
Ölçeği Toplam Puanı	p		,00**	,00**	,00**	,01*
(2) Sosyal Kimlik	r		1	,73	,48	,07
	p			,00**	,00	,22
(3) Sporla Sınırlanmışlık	r			1	,55	,18
	p				,00	,00**
(4) Olumsuz Duyuşsallık	r				1	,13
	p					,02*
(5) Boyun Eğici Davranışlar Toplam Puanı	r					1
	p					

**p<.01, *p<.05

Tablo 4 incelendiğinde katılımcıların sporcu kimliği ölçeği toplam puanı ile alt boyutları olan “Sosyal Kimlik” ile yüksek düzeyde pozitif anlamlı ilişki ($r=90$; $p=.00$), “Sporla sınırlanmışlık” ile yüksek düzeyde pozitif anlamlı ilişki ($r=89$; $p=.00$) ve “Olumsuz duyuşsallık” puanları ile yüksek düzeyde pozitif anlamlı ilişki ($r=76$; $p=.00$) olduğu görülmektedir. Sosyal kimlik ölçeği puanı ile boyun eğici davranışlar ölçeği toplam puanı ile çok zayıf düzeyde pozitif anlamlı ilişki ($r=.14$; $p=.01$) olduğu anlaşılmaktadır. Boyun eğici davranış puanlarının sporcu kimliği toplam puanı ile ($r=.14$; $p=.01$); sosyal kimlik puanı ile ($r=.07$; $p=.22$), sporla sınırlanmışlık puanı ile ($r=.18$; $p=.00$) ve olumsuz duyuşsallık puanı ile ($r=.13$; $p=.02$) pozitif yönlü ancak düşük düzeyde anlamlı ilişkiye sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 5. Cinsiyete göre sporcu kimliği ölçeği toplam puanı ile alt boyutları puanı ve boyun eğici davranışlar ölçeği toplam puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçları

	Cinsiyet	n	\bar{x}	SS	t	p
Sporcu Kimliği Ölçeği (Toplam)	Erkek	154	5,12	1,44	3,87	,000*
	Kadın	126	4,48	1,30		
SKÖ Sosyal Kimlik	Erkek	154	5,02	1,52	4,37	,000*
	Kadın	126	4,23	1,49		
SKÖ Sosyal Sınırlanmışlık	Erkek	154	4,80	1,80	4,27	,000*
	Kadın	126	3,92	1,64		
SKÖ Olumsuz Duyuşsallık	Erkek	154	5,59	1,66	0,77	,438
	Kadın	126	5,44	1,62		
Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği	Erkek	154	2,24	,479	0,13	,990
	Kadın	126	2,24	,587		

*p<.05

Tablo 5'e göre sporcu kimliği ölçeği toplam puanı ile SKÖ' nin sosyal kimlik boyutu ve SKÖ sosyal sınırlanmışlık alt boyut puanlarında erkekler lehine anlamlı şekilde fark olduğu görülmektedir (p<0,05). SKÖ' nin olumsuz duyuşsallık alt boyutu ile boyun eğici davranışlar ölçeği toplam puanında ise cinsiyet açısından farklılık olmadığı tespit edilmiştir (p>0,05).

Tablo 6. Okul türüne göre öğrencilerin boyun eğici davranışlar ölçeği toplam puanı ve sporcu kimliği toplam puanı ile alt boyutları puanların karşılaştırılmasına ilişkin One Way Anova testi

	Okul Türü	n	\bar{x}	SS	F	p	Tukey
Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği	(1) Anadolu Lisesi	125	2,27	,552	,478	,620	
	(2) Nitelikli Anadolu L.	94	2,23	,509			
	(3) Diğer Okul Türleri	61	2,19	,519			
Sporcu Kimliği Ölçeği Toplam Puanı	(1) Anadolu Lisesi	125	5,16	1,35	9,447	,000*	1>2>3
	(2) Nitelikli Anadolu L.	94	4,79	1,23			
	(3) Diğer Okul Türleri	61	4,23	1,61			
SKÖ Sosyal Kimlik	(1) Anadolu Lisesi	125	5,00	1,51	6,833	,001*	1>2>3
	(2) Nitelikli Anadolu L.	94	4,56	1,46			
	(3) Diğer Okul Türleri	61	4,14	1,65			
SKÖ Sporla Sınırlanmışlık	(1) Anadolu Lisesi	125	4,92	1,68	14,911	,000*	1>2>3
	(2) Nitelikli Anadolu L.	94	4,31	1,54			
	(3) Diğer Okul Türleri	61	3,48	1,94			
SKÖ Olumsuz Duyuşsallık	(1) Anadolu Lisesi	125	5,65	1,67	2,259	,106	
	(2) Nitelikli Anadolu L.	94	5,61	1,44			
	(3) Diğer Okul Türleri	61	5,13	1,85			

P< 0,05*

Sporcu kimliği ölçeği toplam puanı ile SKÖ 'nin sosyal kimlik ve SKÖ'nin sporla sınırlanmışlık alt boyut puanlarında okul türüne göre anlamlı farklılık vardır. Varyans analizi

sonucuna göre anlamlı farkın kaynağını bulmak için yapılan Tukey Post-Hoc analiz sonuçlarına göre; Anadolu Lisesi öğrencileri, Nitelikli Anadolu Lisesi öğrencileri ve Diğer Okul Türlerinde okuyan öğrencilerin puanları sıralanmıştır.

Diğer taraftan, boyun eğici davranışlar ölçeği ortalama puanı ile SKÖ olumsuz duyusallık alt boyutu puanlarının okul türüne göre farklılaşmadığı görülmüştür ($p>0.05$).

Tablo 7. Sporculuk yaşına göre öğrencilerin boyun eğici davranışlar ölçeği toplam puanı ve sporcu kimliği toplam puanı ile alt boyut puanların karşılaştırılmasına ilişkin One Way Anova testi sonuçları

	Sporculuk yaşı	n	\bar{X}	SS	F	p	Tukey
BEDÖ Toplam Puanı	(1)0-3	176	2,22	,53	,319	,727	-
	(2)4-7	68	2,25	,56			
	(3)8 ve fazla	36	2,30	,47			
SKÖ Toplam Puanı	(1)0-3	176	4,52	1,37	13,75	,000*	3>2>1
	(2)4-7	68	5,23	1,40			
	(3)8 ve fazla	36	5,61	1,12			
SKÖ Sosyal Kimlik	(1)0-3	176	4,28	1,52	17,29	,000*	3>2>1
	(2)4-7	68	5,11	1,51			
	(3)8 ve fazla	36	5,67	1,11			
SKÖ Sporla Sınırlanmışlık	(1)0-3	176	4,05	1,69	9,65	,000*	3>2>1
	(2)4-7	68	4,91	1,83			
	(3)8 ve fazla	36	5,13	1,68			
SKÖ Olumsuz Duyusallık	(1)0-3	176	5,33	1,68	3,84	,032*	3>2>1
	(2)4-7	68	5,75	1,66			
	(3)8 ve fazla	36	6,01	1,32			

$P < 0,05^*$

Tablo 7 incelendiğinde boyun eğici davranışlar ölçeği toplam puanına göre sporculuk açısından anlamlı bir farklılık olmadığı anlaşılmaktadır.

Sporcu kimliği ölçeği toplam puanları ile sporcu kimliği ölçeği alt boyut puanlarının sporculuk yaşına göre farklılaştığı anlaşılmaktadır. Anlamlı farkın kaynağını bulmak için yapılan Tukey Post-Hoc analiz sonuçlarına göre; sporcu kimlik ortalama puanlarının daha fazla olandan daha az olana doğru sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 8. Anne eğitim düzeyine göre öğrencilerin boyun eğici davranışlar ölçeği toplam, sporcu kimliği ölçeği toplam ve alt boyut puanlarının karşılaştırılmasına ilişkin One Way Anova testi sonuçları

	Anne Eğitim Düzeyi	n	\bar{X}	ss	F	p	Tukey
BEDÖ Toplam	(1)Okur yazar değil	10	2,38	,432			

Puanı	(2)İlköğretim	67	2,36	,468			
	(3)Lise	103	2,21	,561	2,044	,088	
	(4)Üniversite	81	2,20	556			
	(5)Lisansüstü	19	2,01	,408			
	(1)Okur yazar değil	10	5,32	1,55			
SKÖ Toplam Puanı	(2)İlköğretim	67	5,00	1,34			
	(3)Lise	103	5,03	1,28	2,883	,023*	1>3>2>5>4
	(4)Üniversite	81	4,44	1,49			
	(5)Lisansüstü	19	4,54	1,63			
	(1)Okur yazar değil	10	5,06	1,79			
SKÖ Sosyal Kimlik	(2)İlköğretim	67	4,85	1,52			
	(3)Lise	103	4,80	1,54	1,892	,112	
	(4)Üniversite	81	4,27	1,47			
	(5)Lisansüstü	19	4,66	1,84			
	(1)Okur yazar değil	10	5,20	2,00			
SKÖ Sporla Sınırlanmışlık	(2)İlköğretim	67	4,69	1,51			
	(3)Lise	103	4,69	1,65	4,445	,002*	1>3>2>4>5
	(4)Üniversite	81	3,88	1,93			
	(5)Lisansüstü	19	3,63	1,90			
	(1)Okur yazar değil	10	5,85	1,94			
SKÖ Olumsuz Duyusallık	(2)İlköğretim	67	5,55	1,76			
	(3)Lise	103	5,72	1,44	1,115	,350	
	(4)Üniversite	81	5,26	1,73			
	(5)Lisansüstü	19	5,26	1,74			

P<0,05*

Tablo 8 incelendiğinde katılımcıların sporcu kimliği ölçeği toplam puanı ile SKÖ sporla sınırlanmışlık alt boyut puanlarının anne eğitim düzeyi açısından farklılaştığı görülmektedir. Anlamlı farklılığın kaynağını bulmak için yapılan Tukey Post-Hoc analiz sonuçlarına göre okuryazar olmayan annelerin çocukları lehine anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Ancak, boyun eğici davranışlar ölçeği ortalama puanı, SKÖ sosyal kimlik puanı ve SKÖ olumsuz duyusallık puanlarının anne eğitim düzeyine göre farklılaşmadığı görülmektedir.

Tablo 9. *Baba eğitim düzeyine göre öğrencilerin boyun eğici davranışlar ölçeği toplam, sporcu kimliği ölçeği toplam ve alt boyut puanların karşılaştırılmasına ilişkin One Way Anova testi sonuçları*

	Baba Eğitim Düzeyi	n	\bar{X}	ss	F	p	Tukey
BEDÖ Toplam Puanı	(1)Okuryazar değil	7	2,50	,446			
	(2)İlköğretim	48	2,33	,475			
	(3)Lise	97	2,25	,537	1,442	,220	
	(4)Üniversite	99	2,20	,568			
	(5)Lisansüstü	29	2,10	,443			
SKÖ Toplam Puanı	(1)Okuryazar değil	7	5,46	1,22			
	(2)İlköğretim	48	5,07	1,48			

	(3)Lise	97	4,92	1,26	1,393	,237	
	(4)Üniversite	99	4,67	1,47			
	(5)Lisansüstü	29	4,56	1,55			
SKÖ Sosyal Kimlik	(1)Okuryazar değil	7	5,61	1,43			
	(2)İlköğretim	48	4,79	1,70			
	(3)Lise	97	4,72	1,40	1,117	,349	
	(4)Üniversite	99	4,48	1,57			
	(5)Lisansüstü	29	4,63	1,76			
SKÖ Sporla Sınırlanmışlık	(1)Okuryazar değil	7	5,21	1,86			
	(2)İlköğretim	48	4,82	1,69			
	(3)Lise	97	4,61	1,53	2,777	,027*	1>2>3>4>5
	(4)üniversite	99	4,09	1,94			
	(5)Lisansüstü	29	3,89	1,87			
SKÖ Olumsuz Duyusallık	(1)Okuryazar değil	7	5,50	1,63			
	(2)İlköğretim	48	5,73	1,66			
	(3)Lise	97	5,53	1,72	,600	,663	
	(4)Üniversite	99	5,53	1,59			
	(5)Lisansüstü	29	5,13	1,62			

P<0,05*

Tablo 9 incelendiğinde sporcu kimliği ölçeğinin, sporla sınırlanmışlık alt boyut puanlarının babanın eğitim düzeyine göre farklılaştığı anlaşılmaktadır. Anlamlı farklılığın kaynağını bulmak için yapılan Tukey Post-Hoc analiz sonuçlarına göre; babası okur yazar olmayan çocukların sporla sınırlanmışlık puanlarının en yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Diğer taraftan boyun eğici davranışlar ölçeği ortalama puanı, sporcu kimliği ölçeği ortalama puanı ile sporcu kimliği alt boyutlarından SKÖ sosyal kimlik ve SKÖ olumsuz duyusallık puanlarının babanın eğitim düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı anlaşılmaktadır.

Tablo 10. *Algılanan aile gelir düzeyine göre öğrencilerin boyun eğici davranışlar ölçeği toplam, sporcu kimliği ölçeği toplam ve alt boyut puanların karşılaştırılmasına ilişkin One Way Anova testi sonuçları*

	Algılanan Aile Gelir Durumu	n	\bar{X}	SS	F	p	Tukey
BEDÖ Toplam Puanı	(1)Düşük	14	2,37	,530			
	(2)Orta	225	2,25	,514	1,77	,017*	1>2>3
	(3)Yüksek	41	2,11	,599			
SKÖ Toplam Puanı	(1)Düşük	14	5,10	1,69			
	(2)Orta	225	4,82	1,33	,260	,772	
	(3)Yüksek	41	4,83	1,76			
SKÖ Sosyal Kimlik	(1)Düşük	14	4,71	2,13			
	(2)Orta	225	4,65	1,49	,063	,939	
	(3)Yüksek	41	4,73	1,72			
SKÖ Sporla Sınırlanmışlık	(1)Düşük	14	4,89	1,75			
	(2)Orta	225	4,38	1,70	,568	,567	
	(3)Yüksek	41	4,32	2,19			

	Toplam	280	4,40	1,78		
SKÖ Olumsuz Duyusallık	(1)Düşük	14	5,89	1,81		
	(2)Orta	225	5,50	1,59	,365	,695
	(3)Yüksek	41	5,50	1,88		

p<0,05*

Tablo 10 incelendiğinde boyun eğici davranışlar ölçeği toplam puanlarının algılanan aile gelir düzeyine göre anlamlı olarak farklılaştığı görülmektedir. Anlamlı farklılığın kaynağını bulmak için yapılan Tukey Post-Hoc analiz sonuçlarına göre boyun eğici davranışların algılanan aile gelir düzeyi düşük olan katılımcılar lehine farklılaştığı anlaşılmaktadır. Diğer taraftan sporcu kimliği toplam puanı ve alt boyut puanlarının ise algılanan aile gelir düzeyine göre farklılaşmadığı görülmektedir (p>0.05).

Tablo 11. *Takım veya bireysel spor yapma durumuna göre sporcu kimliği ölçeği toplam puanı ile alt boyutları puanı ve boyun eğici davranışlar ölçeği toplam puanının karşılaştırılmasına ilişkin T testi*

	Spor Türü	n	\bar{X}	SS	t	p
Sporcu Kimliği Ölçeği	Takım Sporları	187	5,05	1,36	3,70	,000*
	Bireysel Sporlar	93	4,39	1,41		
SKÖ Sosyal Kimlik	Takım Sporları	187	4,83	1,54	2,50	,012*
	Bireysel Sporlar	93	4,33	1,55		
SKÖ Sosyal Sınırlanmışlık	Takım Sporları	187	4,70	1,77	4,14	,000*
	Bireysel Sporlar	93	3,81	1,64		
SKÖ Olumsuz Duyuşsallık	Takım Sporları	187	5,74	1,57	3,18	,002*
	Bireysel Sporlar	93	5,07	1,70		
Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği	Takım Sporları	187	2,21	,527	-1,27	,203
	Bireysel Sporlar	93	2,30	,533		

(p<0,05)*

Tablo 11'e bakıldığında sporcu kimliği ölçeği toplam puan ve alt boyut puanlarında takım sporcuları lehine anlamlı farklılık olduğu anlaşılmaktadır (p<0,05). Boyun eğici davranışlar toplam puanında ise spor türüne göre anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir (p >0,05).

Tablo 12. *Yaş değişkenine göre öğrencilerin boyun eğici davranışlar ölçeği toplam, sporcu kimliği ölçeği toplam ve alt boyut puanların karşılaştırılmasına ilişkin One Way Anova testi sonuçları*

	Yaş	n	\bar{X}	SS	F	p
BEDÖ Toplam Puanı	(1) 15 yaş	134	2,23	,534	1,109	,346
	(2) 16 yaş	88	2,18	,501		
	(3) 17 yaş	48	2,34	,581		
	(4) 18 yaş	10	2,37	,439		

SKÖ Toplam Puanı	(1) 15 yaş	134	4,76	1,40		
	(2) 16 yaş	88	4,88	1,39		
	(3) 17 yaş	48	4,85	1,52	,529	,662
	(4) 18 yaş	10	5,31	1,28		
SKÖ Sosyal Kimlik	(1) 15 yaş	134	4,56	1,56		
	(2) 16 yaş	88	4,74	1,51		
	(3) 17 yaş	48	4,70	1,68	,574	,633
	(4) 18 yaş	10	5,13	1,29		
SKÖ Sporla Sınırlanmışlık	(1) 15 yaş	134	4,31	1,80		
	(2) 16 yaş	88	4,54	1,69		
	(3) 17 yaş	48	4,31	1,92	,548	,650
	(4) 18 yaş	10	4,85	1,61		
SKÖ Olumsuz Duyusallık	(1) 15 yaş	134	5,51	1,72		
	(2) 16 yaş	88	5,43	1,64		
	(3) 17 yaş	48	5,61	1,54	,477	,698
	(4) 18 yaş	10	6,0	1,30		

Tablo 12 incelendiğinde boyun eğici davranışlar ölçeği toplam, sporcu kimliği ölçeği toplam ve alt ölçek puanlarının yaş değişkenine göre farklılaşmadığı görülmektedir ($p>0.05$).

BÖLÜM 5 TARTIŞMA

5.1.Tartışma

Bu bölümde çalışma kapsamında elde edilen bulgular tartışılmış ve yorumlanmıştır. Çalışmada elde edilen bulgular, literatürdeki sporcu kimliği ve boyun eğici davranışlarla ilgili çalışmaların bulgularıyla karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

5.1.1. Okul Sporları Organizasyonuna Katılan Ortaöğretim Öğrencilerinin Sporcu Kimliği ve Boyun Eğici Davranış Puanları Arasındaki İlişki Düzeyi Hakkında Tartışma (Ana Problem)

Sporcu kimlik ölçeği toplam puanı ile alt boyutları arasında pozitif yönlü yüksek ve anlamlı ilişki olduğu (Bkz: Tablo 4) ve katılımcıların sporcu kimlik ölçeğinden yüksek düzeyde ortalama puan aldıkları (Bkz: Tablo 2) ($x=4,83$) bulunmuştur. Bulgularımıza paralel olarak, Şekeroğlu (2017)'da katılımcıların sporcu kimliği ölçeğinden ($x=4,05$) puan ortalaması elde etmişlerdir. Eason ve Clines (2022), katılımcıların sporcu kimlik düzeylerinin orta düzeyde olduğunu açıklamışlardır.

Katılımcıların boyun eğici davranışlar ölçeğinden ortalamanın altında puan aldıkları (Bkz: Tablo 2) ($x=2,24$) bulunmuştur. Sincar (2021) öğrencilerin boyun eğici davranışlar ölçeğine vermiş olduğu cevapların genel ortalamasına (2,62) göre öğrencilerin bazen boyun eğici davranışlar sergiledikleri sonucuna ulaşmıştır. Marangoz (2018) spor yapanların boyun eğici davranış puanlarının ($x=41,850$), spor yapmayanların puanlarından ($x=38,068$) yüksek olduğunu bulmuştur.

Sporcu kimliği ölçeği toplam puanı ile alt boyut puanları arasında yüksek düzeyde pozitif yönlü ilişki bulunmasına rağmen SKÖ toplam puan ve alt boyut puanları ile boyun eğici davranış puanları arasında çok zayıf pozitif anlamlı ilişki olduğu görülmüştür. (Bkz: Tablo 4)

Literatürde sporcu kimliği ve boyun eğici davranışların birlikte incelendiği herhangi bir araştırmaya rastlanılmamıştır. Ancak spor yapanların boyun eğici davranışları üzerine yapılan araştırmalar vardır. Marangoz (2018) yaptığı spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin boyun eğici davranış gösterip göstermediği üzerine yaptığı çalışmada spor yapanların daha fazla boyun eğici davranış sergilediği sonucuna ulaşmıştır. Bozkurt vd. (2019) spor lisesi öğrencilerinin boyun eğici davranış düzeylerini incelediği çalışmada spor lisesi öğrencilerinin orta derecenin üzerinde boyun eğici davranışlar gösterdiği saptanmıştır.

Sportif faaliyetlerine katılan öğrencilerin sporun ruhunu benimsediği, kazanma ve kaybetme duygusu ile sorgulama ve anlama becerisini geliştirdiği bununla birlikte kendine özgüvenlerinin arttığı düşünülürse sporcu kimliğine sahip öğrencilerin boyun eğici davranış düzeylerinin düşük olması beklenir. Çünkü spor, otoriteye koşulsuz itaat eden fertlerin aksine saygılı ama fikrini açıkça ifade edebilen, dürüst, kendini savunan bireylerin yetişmesinde önemlidir.

Sporcu kimliği puanlarının yüksek olmasının boyun eğici davranışları azaltması beklenirken tam tersi bir bulgu ile karşılaşmıştır. Bu bulgu sporcu kimliğinin boyun eğme davranışını değiştirebilme gücünün olmadığını, çevre şartlarından etkilendiğini, bunun yanı sıra okuldaki beden eğitimi öğretmenlerinin veya antrenörlerin tutum ve davranışlarının boyun eğici davranışlar göstermede önemli etkiler yaratabileceği düşünülmektedir. Ayrıca, spor ortamı yapısı gereği kurallar çerçevesinde gerçekleşen, elde edilen sonuca göre geri bildirimlerin hızlıca alındığı, ödül ve ceza sisteminin daha net gözlemlendiği bir platformdur.

5.1.2. Sporcu Kimliği Ölçeği ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tartışma (2. Alt Problem)

Okul sporlarına katılan öğrencilerin sporcu kimliği toplam puanı, SKÖ sosyal kimlik alt boyut puanı ve SKÖ sosyal sınırlanmışlık alt boyut puanlarında cinsiyet değişkeni açısından erkekler lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Ancak boyun eğici davranış puanları ile SKÖ'nin olumsuz duyusallık alt boyutu puanlarında cinsiyet açısından anlamlı farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır (Bkz: Tablo 5).

Sporcu kimliği ölçeği toplam puanı, sosyal kimlik toplam puanı ve sporla sınırlanmışlık alt boyut puanlarında erkekler kadınlara göre daha yüksek ortalama puanlara sahiplerdir. Görgülü ve ark., (2018) yılında yapmış oldukları çalışmada erkeklerin sporcu kimlik puanlarının kadın sporculara göre daha yüksek olduğunu belirtmişlerdir. Literatür incelendiğinde araştırmamızın sonuçlarıyla paralellik gösterecek şekilde, erkek sporcuların kadın sporculardan daha yüksek sporcu kimliği profiline sahip oldukları tespit edilmiştir (Proios ve ark., 2012; Lamont-Mills ve Christensen, 2006; Wiechman ve Williams, 1997; Matheson ve ark., 1995).

Çalışmamızda, kadın ve erkek sporcularda boyun eğici davranışlar ölçeği puanlarında anlamlı farklılık görülmemiştir. Kültürel değerlerin bireylerin boyun eğici davranışlarını etkileyebileceği ve bu davranışların cinsiyet rolleri ve toplumsal yapının etkisiyle farklılaşabileceği belirtilmektedir (Atlı ve ark., 2010). Özellikle erkek egemen toplumlarda

kadınların daha fazla baskı ve şiddete maruz kaldığına dair genel bir kanı olmasına rağmen erkeklerin daha fazla "uyumacı" veya konformist davranışlar sergilediğine dair bir eğilim de söz konusudur. Aynı şekilde, erkek çocukların boyun eğici davranışlarının korku temelli olduğu ve bu davranışların onların atılganlığını sınırlayabileceği saptanmıştır (Gilbert ve ark., 2003). Literatürde farklı araştırmalarda cinsiyet ve boyun eğici davranış arasındaki ilişki üzerine bulunan sonuçlar vardır. Bu araştırmaların sonuçlarına dayanarak, cinsiyet ile boyun eğici davranış arasındaki ilişkide net bir sonucun olmadığı görülmektedir. Örneğin, Kaya ve ark., (2004) Tıp fakültesi öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada cinsiyet açısından anlamlı farklılık bulunmuşken, Tuzcuoğlu ve Korkmaz (2001) tarafından yapılan araştırmada psikolojik danışma ve rehberlik öğrencileri arasında kadınların daha yüksek boyun eğici davranış puanına sahip olduğu tespit edilmiştir. Benzer şekilde, Ceyhan ve ark., (2005) ile McCreary ve Rhodes (2001) tarafından yapılan araştırmalarda da üniversite öğrencileri arasında farklı sonuçlar elde edilmiştir. Bu durum, boyun eğici davranışın cinsiyete göre değişebileceği veya değişmeyebileceği fikrini desteklemektedir. Yani, cinsiyetin boyun eğici davranış üzerindeki etkisi belirgin değildir ve sonuçlar arasında farklılıklar bulunmaktadır. Bu sonuçlar, boyun eğici davranışın birden fazla faktörün etkisi altında olabileceğini göstermektedir. Bu faktörler arasında kültürel, sosyal, bireysel ve çevresel etmenler yer alabilir. Sonuç olarak, cinsiyet ve boyun eğici davranış arasındaki ilişki konusunda net bir genellemeye varmak zor görünmektedir. Araştırmalarda orta çıkan bu farklı sonuçlar, bu ilişkinin karmaşıklığını ve çok yönlülüğünü göstermektedir. Bu nedenle, gelecekteki araştırmaların daha fazla katılımcı, farklı yaş grupları ve kültürler üzerinde yapılarak daha kapsamlı sonuçlara ulaşmaya odaklanması önemlidir.

5.1.3. Sporcu Kimliği ve Boyun Eğici Davranış Puanlarının Okul Türüne Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tartışma (3. Alt Problem)

Sporcu kimliği ölçeği toplam ile SKÖ'nin sosyal kimlik ve sporla sınırlanmışlık alt boyut puanlarında okul türleri açısından anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur (Bkz: Tablo 6). Sporcu kimliği puanları açısından en yüksek ortalama puanın Anadolu Lisesi öğrencileri, ardından Nitelikli Anadolu Lisesi öğrencileri ve en düşük puanın ise diğer okul türlerinde okuyan öğrencilere ait olduğu belirlenmiştir. Alanyazın değerlendirildiğinde benzer sonuçların varlığı dikkati çekmektedir. Koç ve Karabudak (2017) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin sportmenlik düzeylerinde, okul türüne göre anlamlı farklılıklar olduğu belirlenmiştir. İkinci ve Koç (2020) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin

sportmenlik davranışı ile okul türü arasında anlamlı bir farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmamızda Anadolu Lisesinde okuyan öğrencilerin spora daha fazla zaman ayırması ve okul sporlarına katılımın yüksek olması nedenlerinden ötürü sporcu kimlik puanlarının daha yüksek çıkmış olabileceği düşünülmektedir.

Boyun eğici davranışlar ölçeği ortalama puanında ise okul türüne göre anlamlı farklılık olmadığı bulunmuştur. Literatürde yapılan araştırmalarda Akademik başarı arttıkça boyun eğici davranışın azaldığı yönünde çalışmalar mevcuttur. Örneğin Marangoz'un (2018) çalışması, Meslek Liselerinde öğrenim gören öğrencilerin Genel Lise ve Anadolu Liselerinde öğrenim gören öğrencilere kıyasla daha yüksek boyun eğici davranış puanlarına sahip olduğunu bulmuştur. Bu sonuç, farklı öğrenim gördükleri okul türlerinin boyun eğici davranışlara etkisini göstermektedir. Yıldırım (2004) ve Yıldırım ve Ergene'nin (2003), Yılmaz'ın (2015) ve Eren'in (2019) çalışmaları, akademik başarının düşmesiyle birlikte boyun eğici davranışların arttığını ortaya koymuştur. Bu sonuçlar, öğrencilerin düşük başarı durumlarında daha fazla boyun eğici davranış sergilediğini göstermektedir. Daha net bir ifadeyle, düşük başarı seviyelerinin boyun eğici davranışları artırıcı bir faktör olabileceği işaret edilmektedir. Koç ve ark., (2010) araştırması, üniversite öğrencilerinin akademik başarılarının arttıkça boyun eğici davranışlarının azaldığını göstermiştir. Bu durum, yüksek başarı düzeylerinin boyun eğici davranışları azaltabileceğini vurgular.

Bu çalışmada elde edilen ve boyun eğici davranışların akademik başarıya göre değişmediğini gösteren sonuçlar bize başarının sadece akademik not ortalaması olarak algılanmamasından kaynaklanmış olabileceğini düşündürmektedir. Örneklem grubunun sporculardan oluşması, katılımcıların akademik başarıdan ziyade spordaki başarılarını daha fazla içselleştirmiş olabileceklerini düşündürmektedir.

5.1.4.Sporcu Kimliği ve Boyun Eğici Davranış Puanlarının Sporculuk Yaşına Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tartışma (4. Alt Problem)

Sporcu kimliği ölçeği toplam puanları ile alt boyutlarında sporculuk yaşına göre anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. Sporculuk yaşı fazla olan katılımcıların sporculuk geçmişi az olan katılımcılara göre sporcu kimliği ortalama puanları ve alt boyut puanlarında daha yüksek puana sahip oldukları anlaşılmıştır (Bkz: Tablo 7).

Sporcuların spor yapma yılları arttıkça sporcu kimliklerini daha çok benimsedikleri görülmektedir. Bu bulgu, sporun bireylerin sporcu kimliklerini güçlendirebileceği fikrini desteklemektedir. Bu konuda yapılan benzer çalışmalar da aynı paralelliği göstermektedir.

Aktif spor yaşamının uzunluğu arttıkça, sporcuların sporu yaşamlarının bir parçası olarak gördükleri ve spor alanında arkadaşlar edindikleri gözlemlenmektedir. Bu davranışların, sporcu kimliklerini geliştirmelerine katkı sağladığı düşünülmektedir. Benzer şekilde, literatürde yapılan çalışmalar da aktif spor yaşamının bireylerde olumlu sosyal kimlik duygularını ortaya çıkardığını vurgulamaktadır (Can ve Kaçay, 2016). Bu nedenle, aktif sporculuk süresinin sosyal kimlik üzerinde olumlu etkileri olduğu sonucuna varılmaktadır. Bu bulgular, sporun sadece fiziksel sağlık açısından değil, aynı zamanda bireylerin kimlik gelişimi ve sosyal ilişkileri açısından da önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Sporun, sporcu kimliği ve sosyal kimlik kazanma gibi alanlarda olumlu etkileri olduğu düşünülmektedir.

Çalışmamızda boyun eğici davranışlar ölçeği toplam puanında sporcu yaşına göre anlamlı bir farklılık yoktur. Marangoz'un (2018) gerçekleştirdiği çalışmada spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin boyun eğici davranışları incelenmiştir. Çalışma sonucunda, öğrencilerin boyun eğici davranışlar ölçeği puanlarının sporculuk yaşına göre istatistiksel olarak farklılaşmadığı belirlenmiştir. Bu sonuçlar, sporculuk yaşının boyun eğici davranışlar üzerindeki etkisini anlamak açısından önemli bir bulgu olarak değerlendirilebilir.

5.1.5.Sporcu Kimliği ve Boyun Eğici Davranış Puanlarının Anne ve Baba Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tartışma (5. ve 6. Alt Problem)

Araştırmamızda, Sporcu Kimliği Ölçeği toplam puanı, SKÖ Sporla Sınırlanmışlık alt boyutu puanının anne eğitim durumuna göre farklılaştığı ve bu farkın okur yazar olmayan annelerin lehine anlamlı farklılıktan kaynaklandığı sonucuna ulaşılmıştır (Bkz: Tablo 8). Baba eğitim düzeyine göre incelendiğinde ise SKÖ Sporla Sınırlanmışlık alt boyut puanının baba eğitim durumuna göre farklılaştığı ve bu farkın da yine okur yazar olmayan babalar lehine olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Bkz. Tablo 9). Literatürde farklı sonuçlara ulaşan çalışmalar vardır. Örneğin, Turan (2018) tarafından yapılan araştırmada, erkek sporculardaki sporcu kimliği ile çelişik duygulu cinsiyetçilik arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre annesi lise mezunu olan sporcuların çelişik duygulu cinsiyetçilik tutumlarının annesi ilkököl ve ortaokul mezunu olan sporculara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Doğaner ve ark., (2020) tarafından yürütülen bir araştırmada ise sporcu kimliği ile öz yeterlik arasındaki ilişki incelenmiştir. Sporcu kimliği ve genel öz yeterlik algısı puanları incelenerek, annenin eğitim düzeyinin bu ilişki üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Ancak, sporcu kimliği veya genel öz yeterlik algısı puanlarının annenin eğitim düzeyine göre

istatistiksel olarak farklılaşmadığı bulunmuştur. Daha çık bir ifadeyle annenin eğitim düzeyi sporcu kimliği veya öz yeterlik algısı üzerinde belirgin bir etki göstermemiştir.

Çalışmamızda, anne ve babası okuryazar olmayan çocukların SKÖ Sporla Sınırlanmışlık puanlarının daha yüksek çıkmasının nedeni anne ve babaların spora ilişkin tutumlarından kaynaklanıyor olabilir. Eğitim seviyesi düşük olan ebeveynler kendilerinin gerçekleştiremedikleri hayallerini ve hırslarını çocuklarının gerçekleştirmesini istiyor olabilir, bundan dolayı çocuklarını sporcu olması için daha teşvik edici ve özgür bırakıyor olabilirler. Ayrıca, bu ailelerde yetişen çocuklar sporculuğu maddi getirisi yüksek meslek grubunda gördüklerinden kendilerini sporcu kimlikleriyle var etmek isteyebilirler.

Çalışmamızda elde edilen bir diğer bulgu ise boyun eğici davranışlar ölçeği ortalama puanlarının anne eğitim ve baba eğitim düzeyine göre farklılaşmadığı yönündedir (Bkz: Tablo 8 ve 9). Bu sonuçlar daha önceki yapılan çalışmalarla benzerlik göstermektedir. Dönmez ve Demirtaş (2009), Tekin ve Filiz (2009), Kaya ve ark. (2004), Marangoz (2018), Botan ve Yüksel (2019) tarafından yapılan çalışmalar anne ve baba eğitim durumlarına göre öğrencilerin boyun eğici davranış düzeylerinde anlamlı bir fark bulunmadığını göstermiştir. Bu sonuçlar, ebeveynlerin eğitim düzeylerinin, öğrencilerin boyun eğici davranışlarını etkilemediğini öne sürmektedir. Botan ve Yüksel (2019) mesleki eğitim merkezine devam eden gençlerin boyun eğici davranışlarını sağlık, sosyal ve ekonomik durumları açısından değerlendirmişlerdir. Bu çalışma da anne ve baba eğitim durumu ile boyun eğici davranışlar arasında anlamlı bir ilişki olmadığını göstermiştir. Tuzcuoğlu ve Korkmaz (2001) ile Kaya ve ark. (2004) çalışmaları, baba eğitim durumuna göre öğrencilerin boyun eğici davranış düzeylerinde anlamlı bir fark bulunmadığını tespit etmiştir. Ancak, Kaya ve ark., (2004)'nin çalışmasında bazı farklılıklar saptanmış ve daha yüksek eğitim düzeyine sahip babaların çocuklarının boyun eğici davranış puanlarının daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Tekin ve Filiz (2008) ise çalışmalarında beden eğitimi spor yüksekokulunda öğrenim gören öğrencileri incelemişler ve baba eğitim düzeyi açısından boyun eğici davranış düzeylerinin farklılaşmadığını ifade etmişlerdir.

Çalışmalar arasında bazı farklılıklar bulunsa da genelde anne ve baba eğitim düzeyi ile boyun eğici davranışlar arasında güçlü bir ilişki saptanmamıştır. Bu durum bize anne ve baba eğitim düzeyinin öğrencilerin boyun eğici davranış puanlarını etkilemediği sonucunu ortaya çıkarmıştır.

5.1.6.Sporcu Kimliği ve Boyun Eğici Davranış Puanlarının Algılanan Aile Gelir Durumuna Göre Karşılaştırılmasına İlişkin Tartışma (7. Alt Problem)

Algılanan aile gelir düzeyine göre yapılan karşılaştırmalar sporcu kimliği toplam puanı ve alt boyutları puanları arasında anlamlı farklılık olmadığını ortaya koymuştur (Bkz: Tablo 10). Her ne kadar sporcu kimliği ölçeği toplam puanları ve alt boyutlarında farklılık bulunmasa da puan ortalamalarına bakıldığında algılanan gelir düzeyine göre gelir düzeyi düştükçe sporcu kimliği puanları ortalamasının yüksek olduğu görülmektedir.

Alan yazındaki bazı çalışmalarda dezavantajlı öğrencilerin sosyalleşmesi üzerinde sporun etkisi incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, öğrencilerin sporla uğraşarak aile kaynaklı sıkıntılardan uzaklaşmalarının olumlu etkileri olduğu görülmüştür (Kılıç ve Arslan, 2018). Bu sonuçlar, sporun dezavantajlı öğrenciler için bir çıkış ve sosyal entegrasyon aracı olabileceğini göstermektedir. Sporun, öğrencilerin kendilerine güvenlerini artırabileceği, disiplin ve sorumluluk duygusu geliştirebileceği ve aynı zamanda arkadaşlık ilişkilerini olumlu yönde etkileyebileceği düşünülmektedir. Bu durum, sporcu kimliğini geliştirmesinde ve güçlendirilmesinde sporun olumlu etkisini olduğunu ortaya koymaktadır.

Boyun eğici davranışlar ölçeği toplam puanında ise algılanan aile gelir düzeyine göre anlamlı farklılık olduğu, bu farkın algılanan aile gelir düzeyi düşük olan katılımcılar lehine farklılaştığını daha açık bir ifadeyle kendilerini düşük alt gelirli olarak tanımlayan sporcu öğrencilerin daha boyun eğici davranma eğilimlerinin yüksek olduğunu göstermiştir (Bkz: Tablo 10). Bu bulgu Marangoz (2018)'un lise öğrencilerinin boyun eğici davranışlar ölçeğinden aldıkları toplam puanlarının aile gelir durumlarına göre istatistiksel olarak farklılaşmadığını ortaya koyduğu çalışması ile çelişmektedir. Ancak literatürde bulgularımızı destekleyen çalışmalar da mevcuttur. Aile gelir durumunun kötüleşmesinin çocuklarda umutsuzluk, kaygı, gelecek korkusu ve düşük özsaygı gibi olumsuz sonuçlara yol açabileceği ve bu olumsuz durumların çocukların sosyal hayatını olumsuz etkileyerek daha fazla boyun eğme davranışı geliştirmelerine neden olabilmektedir. (Kaya ve diğ., 2004).

Gilbert (2001), Sosyal Baskınlık teorisinde düşük gelir seviyesine sahip bireylerin kendilerini daha düşük statüde algılayabileceğini öne sürer. Bu durum, diğer insanların onayını kazanma ve memnun etme ihtiyacını artırabilir. Bireyin başkalarını memnun etme gereksinimi ve reddedilme korkusu, başarısızlık, saygınlık kaybı ve zayıflık gibi duyguları tetikleyebilir. Bu duygular, diğer insanlara bağımlılık veya yakınlık ihtiyacından ziyade, bireyin yetersizlik korkularına dayalı boyun eğici davranışları açıklayabilir.

5.1.7.Yapılan Spor Türüne Göre Sporcu Kimliği Ölçeği Toplam Puanı İle Alt Boyutları Puanı ve Boyun Eğici Davranışlar Ölçeği Toplam Puanının Karşılaştırılmasına İlişkin Tartışma(8. Alt Problem)

Sporcu kimliği ölçeği toplam puan ve alt boyutlarında yapılan spor türüne göre takım sporu yapanlar lehine anlamlı farklılık olduğu görülmektedir. (Bkz: Tablo 11) Çalışmamızı destekler nitelikteki çalışmalardan Costa ve ark., (2020) yaptıkları çalışmada, takım sporları yapan sporcuların bireysel spor yapanlara kıyasla daha yüksek bir sporcu kimliğine sahip olduklarını belirtmişlerdir. Bu durum, takım sporlarının bireysel sporlara göre sporcu kimliğinin oluşması ve güçlenmesi üzerinde daha etkili olduğunu düşündürmektedir.

Ayrıca, Çetinkaya'nın (2019) çalışmasına göre, takım sporu yapan öğrencilerin bireysel spor yapan öğrencilere kıyasla daha belirgin bir sporcu kimliğine sahip oldukları bulunmuştur ($p<0.01$). Benzer şekilde, Çetinkaya'nın (2010) sporcu-öğrenciler üzerine yaptığı araştırmada, takım sporu yapan sporcuların bireysel spor yapan sporculardan daha yüksek bir sporcu kimliğine sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu durum, takım sporlarının beraberinde getirdiği dostluk, arkadaşlık ve sosyal etkileşimlerin, sporcuların kimliklerini daha da güçlendirdiği şeklinde yorumlanabilir. Yani, takım sporlarıyla birlikte gelen sosyal bağlar, sporcuların sporcu kimliklerini daha belirgin hale getirme eğiliminde olduğunu göstermektedir.

Alan yazında çalışmamızın aksine bulgular da mevcuttur. Hadiyan ve Şeyh (2015) araştırmasını tekvando, karate, wushu, basketbol, voleybol ve kano polo milli takımlarından toplam 107 sporcu üzerinde yürütmüştür. Araştırmaya göre, farklı spor dallarının sporcu kimliği üzerinde etkisi olduğu belirtilmiştir. Sporcu kimliği en yüksek seviyede taekwando sporcularında bulunurken, sırasıyla karate, wushu, basketbol, voleybol, kano polo sporcularının sporcu kimlik puanları sıralanmıştır. Namlı ve Tekkurşun (2018) sporcu kimliğinin alt boyutları arasında spor branşı değişkeni açısından anlamlı bir fark bulamamıştır. Yani seçilen spor dalının, sporcu kimliğinin alt boyutları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Borak ve ark., (2022) ve Şekeroğlu (2017) tarafından yapılan çalışmada da seçilen spor dalının sporcu kimlik puanı düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir farka neden olmadığını göstermiştir.

Çalışmamızda boyun eğici davranışlar toplam puanında ise spor türüne göre anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur. Nitekim, Marangoz (2018) tarafından spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin boyun eğici davranışlarının incelendiği çalışmada lise öğrencilerinin boyun eğici davranışlar ölçeğinden aldıkları toplam puanların farklı spor

türlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna varılmıştır. Yani, öğrencilerin yapmış oldukları spor branşının boyun eğici davranışlarını etkileyen bir faktör olmadığı görülmüştür. Benzer şekilde, Sincar (2021) tarafından yapılan başka bir çalışmada da lise öğrencilerinin sosyal onay ihtiyacı ile boyun eğici davranışları arasındaki ilişki incelenmiş ve boyun eğici davranış puanlarında spor türüne göre anlamlı bir farklılık olmadığı belirtilmiştir.

5.1.8.Yaş Değişkenine Göre Öğrencilerin Sporcu Kimliği ve Boyun Eğici Davranış Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Tartışma (9. Alt Problem)

Sporcu kimliği ölçeği toplam puanı ile alt boyut puanlarında yaş değişkenine göre anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir (Bkz: Tablo 12). Çalışmamızla paralellik gösteren benzer çalışmalar mevcuttur. Farklı araştırmalarda elde edilen sonuçların ortak bir noktada birleştiğini görülmektedir. Görgülü ve ark., (2018), Doğaner ve ark., (2020), Çetinkaya (2015), Karakuş (2022) ve Işık (2018) tarafından yapılan çalışmaların hepsi, sporcu kimliği genel ortalama ve alt boyutları ile yaş arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını veya yaşa göre farklılaşmanın olmadığını bulmuşlardır. Benzer sonuçlar, farklı spor türleri, farklı yaş grupları ve farklı seviyelerdeki sporcular üzerinde yapılan çalışmalarda tutarlı bir şekilde tekrarlanmıştır. Bu sonuçlar, sporcu kimliğinin yaştan ötesinde farklı etkenlere bağlı olduğunu ve yaştan sporcu kimliği üzerinde belirleyici bir faktör olmadığını göstermektedir. Aynı zamanda, bu sonuçlar sporcu kimliği üzerine etki eden faktörlerin daha karmaşık ve çok yönlü olduğunu düşündürebilir. Örneğin, sporcu kimliğini etkileyen faktörler arasında kişilik özellikleri, bireysel motivasyon, performans beklentileri, antrenman düzeyi ve sporculuğa verilen değer gibi unsurlar bulunabilir.

Bu çalışmada elde edilen bir diğer bulgu ise katılımcıların boyun eğici davranışlar toplam puanlarında yaşa bağlı anlamlı bir farklılık olmadığı yönündedir (Bkz: Tablo 12). Farklı araştırmaların sonuçları, yaş değişkeninin boyun eğici davranış üzerindeki etkisinin karmaşıklığını göstermektedir. Katılımcıların yaşlarına göre boyun eğici davranışlarının nasıl değiştiği konusunda farklı sonuçlar elde edilmiştir. Yekeler ve Pehlivan (2015) yaptıkları çalışmada ergenlerin yaşlarına göre boyun eğici davranış puanlarını incelemiş ve kız ergenlerde yaştan artmasıyla beraber boyun eğici davranışların da arttığı görülmüştür. Ayrıca, kız ve erkek ergenler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı da bulunmuştur. Marangoz (2018) ise spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin boyun eğici davranışlarını değerlendirdiği çalışmasında yaş arttıkça boyun eğici davranışların da arttığını bulmuştur. Bu sonuç, yaştan boyun eğici davranış düzeyini etkileyebileceğini göstermektedir. Cengiz ve ark.,

(2015) araştırmasında beden eğitimi öğretmenlerinin boyun eğici davranışlarını yaşa göre inceleyerek, yaşça büyük öğretmenlerin daha az boyun eğici davranış sergilediğini tespit etmişlerdir. Bu sonuç, yaşın kişilerin kendi kararlarını uygulama, düşüncelerini savunabilme ve sorumluluk alabilme gibi becerilere etkisinin olduğunu göstermektedir. Genel olarak, bu çalışmalar boyunca yaş değişkeninin boyun eğici davranışlar üzerindeki etkisinin çeşitlilik gösterdiği ve farklı bağlamlarda farklı sonuçlar elde edildiği görülmektedir. Yaşın kişilerin davranışlarını şekillendiren bir faktör olduğu ancak bu etkinin duruma, cinsiyete veya yapılacak olan faaliyete bağlı olarak değişebileceğini düşündürmektedir.

Yaşın artmasıyla boyun eğici davranışların sıklığının artması ergenlik döneminin özellikleriyle ilişkilendirilebilir. Ergenlik dönemi, sosyal çevrenin etkisi, grup içine dahil olma isteği ve akran ilişkilerinin ağırlığının daha fazla hissedildiği bir dönem olarak tanımlanıyor. Aynı zamanda, duygusal gelişimin tamamlanmamış olması ve ergenin kimlik arayışının bu boyun eğici davranışların artmasında etkili olabilir. Çalışmada yaş değişkenine göre boyun eğici davranışlarda belirgin bir fark görülememiş olmasına rağmen literatürdeki örneklerle uyumlu bir şekilde sınıf seviyesi arttıkça boyun eğici davranışların ortalama puanlarının arttığına dikkat çekilebilir. Ancak, çalışmada üst sınıflarda örneklem sayısının az olmasının ortaya çıkan farklılığı etkileyebileceği de düşünülmektedir.

BÖLÜM 6 SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1.Sonuç

1. Erkek sporcu öğrencilerin sporcu kimlik puanları ve sosyal sınırlanmışlık puanları daha yüksektir.
2. Sporcu kimliği ölçeği toplam puanlarında Anadolu Lisesi öğrencilerinin puanları anlamlı şekilde daha yüksektir. Boyun eğici davranış puanları ise okul türüne göre farklılaşmamaktadır.
3. Boyun eğici davranışlar sporcu yaşına göre değişmemektedir, ancak sporculuk yaşı arttıkça sporcu kimlik puanlarında da artış olmaktadır.
4. Anne ve babanın eğitim düzeyi boyun eğici puanlarında farklılığa neden olmamaktadır. Annesi ve babası okuryazar olmayan çocukların sporcu kimliği- sporla sınırlanmışlık puanları daha yüksektir.
5. Algılanan aile gelir düzeyi sporcu kimlik puanlarında farklılığa neden olmamaktadır. Ancak, gelir düzeyi düşük olan sporcu öğrencilerin daha boyun eğici oldukları sonucuna ulaşılmıştır.
6. Takım sporu yapanların sporcu kimlik puanları daha yüksektir.
7. Boyun eğici davranışlar ile sporcu kimlik puanları yaşa göre farklılaşmamaktadır.
8. Sporcu kimlik ve alt boyutları ile boyun eğici davranışlar arasında çok zayıf ancak pozitif anlamlı ilişki vardır.

6.2. Öneriler

1. Alanyazında sporcu kimliği ile boyun eğici davranışların birlikte kullanıldığı çalışmaya rastlanmamıştır. Bu ölçeklerin beraber kullanılarak yapılacak yeni çalışmalar literatüre katkıda bulunabilir.
2. Araştırma deprem bölgesinde sınırlı örneklem gurubuyla yapıldığından çalışmanın farklı örneklem ve yaş gurubuyla yapılması önerilebilir.
3. Sporcu Kimliği ve Boyun Eğici Davranışlar bu araştırmada ele alınmayan farklı değişkenlerle (Ortaokul öğrencileri, Üniversite öğrencileri, kulüpte lisanslı olma, Anne ve baba ayrı olma, amatör/profesyonellik vb.) yenilenebilir.
4. Farklı düzeyde sporcu kimlik puanına sahip sporcularda deneysel veya boylamsal olarak planlanan yöntemle boyun eğici davranışlar incelenebilir.

5. Okullarda öğrencilere sporcu kimliğini arttırmaya ve boyun eğme davranışlarını azaltmaya yönelik öz güvenini arttıracak sportif organizasyonların yapılması ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirecek kendilerini rahatça ifade etmelerini sağlayacak çalışma ortamlarının sağlanması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- Adler, A. (1985). *İnsanı anlama sanatı*. Dergah Yayınları.
- Adler, A. (2003). *Yaşama sanatı*. (Çev). Kadir. Şipal. Say Yayınları.
- Aitchison, C. C. (Ed.). (2007). *Sport and gender identities: Masculinities, femininities and sexualities*. Routledge.
- Allan, S. ve Gilbert, P. (2002). Anger and Anger Expression in Relation to Perceptions of Social Rank, Entrapment and Depressive Symptoms. *Personality and Individual Differences*. 32(3), 551-565.
- Allan, S., ve Gilbert, P. (1997). Submissive behaviour and psychopathology. *British Journal of Clinical Psychology*, 36(4), 467-488.
- Argyle, M., ve Beit-Hallahmi, B. (1975). *The Social Psychology of Religion*. London: Routledge and Kegan Paul.
- Aronson, E., Wilson, T. D., ve Akert, R. M. (1997). Attitudes and attitude change: Influencing thoughts and feelings. *Social Psychology*, 227-265.
- Atıcı, A. (2011). *İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin boyun eğici davranışlarının yordanması* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ege Üniversitesi.
- Atlı, A., Kaya, A. ve Bölükbaşı, M. Z. (2010). İlköğretim II. kademe öğrencilerinin boyun eğici davranış düzeylerinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(11), 61-79.
- Beck, A.T. (2008). *Bilişsel terapi ve duygusal bozukluklar*. Litera Yayıncılık.
- Bellido-Zanin, G., perona-Garcelan, S., Senin – Calderon, Lopez-jimenez, A. M., Ruiz-Veguilla, M., ve Rodriguez-Testal, J. F. (2008). Childhood memories of threatening experiences and submissiveness and its relationship to hallucination proneness and ideas of reference: The mediating role of dissociation. *Scandinavian journal of psychology*, 59(4), 407-413.
- Benson, A. J., ve Bruner, M. W. (2018). How teammate behaviors relate to athlete affect, cognition, and behaviors: A daily diary approach within youth sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 34, 119-127.
- Berger, P., ve Luckman T. (1966). *The Social Construction of Reality*. Garden City: Doubleday.
- Birkök, M. C. (1994). *Bilgi sosyolojisi ışığında kimlik sorunu*. [Yayımlanmamış doktora tezi], İstanbul Üniversitesi.
- Blumer, H. (1969). *Symbolic Interactionism: Perspectives and Method*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prince-Hall.
- Borak, D., Costakis, H., ve Crawford, L. (2022). Athletic Identity and Identity Foreclosure Among Student Athletes at an NJCAA Institution, *Journal of Higher Education Theory and Practice*, 22(7), 215-226.
- Botan, E.U. ve Yüksel, A. (2019). Mesleki Eğitim Merkezine Devam Eden Gençlerin Sağlık, Sosyal, Ekonomik Durumları ve Boyun Eğici Davranışlar Açısından Değerlendirilmesi. *Türkiye Halk Sağlığı Dergisi*, 17(3), 238-248.
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and Loss*, Vol. 1: Attachment. New York: Basic Books.
- Bozkurt, T. M., Demir, G. T. ve Cicioğlu, H. İ. (2019). Spor Lisesi Öğrencilerinin Boyun Eğici Davranış Düzeyleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 24(2), 89-99.
- Brewer, B W., VanRaalte, J L., ve Linder, D E. (1993). Athletic Identity: Hercules' Muscles or Achilles Heel? *International Journal of Sport Psychology*; (24), 237-254.

- Brewer, B.W. (2001). Cornelius AE Norms and factorial invariance of the athletic identity measurement scale. *Academic Athletic Journal.*; 15, 103-113.
- Budak, S. (2003). *Psikoloji sözlüğü*, Bilim ve Sanat Yayınları.
- Buss, D. M., ve Craik, K. H. (1986). Acts, dispositions, and clinical assessment: The psychopathology of everyday conduct. *Clinical Psychology Review*, 6(5), 387-406.
- Butler, J. (1990). *Gender Trouble: Feminism and the subversion of indentity* (p. 61). New York: routledge.
- Can, G. (1990). Sosyal Etki Karşısında Nasıl Etki Gösteriyoruz? Eskişehir: *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3-2.
- Can, Y. ve Kaçay, Z. (2016). Sporcu Kimlik Algısı ile Cesaret ve Öz güven Duyguları Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Journal Of Human Sciences*, 13(3), 6176-6184.
- Cattell, H.B. (1989). The 16 PF: Personality in Depth. Illinois: Institute for Personality and Ability Testing, *Psychology in the Schools*, 29(4), 404-406.
- Cengiz, R., Arslan, F. ve Şahin, E. (2015). Beden eğitimi öğretmenlerinin öz-güven ve boyun eğici davranışlarının incelenmesi. *Turkish Journal of Education*, 3(3), 4-10.
- Ceyhan, E., Ceyhan, A. A. ve Kurtyılmaz, Y. (2005). Depression among Turkish female and male university students. *Social Behavior and Personality: an International journal*, 33(4), 329-340.
- Collier, M J. (1997). Cultural Identity and Intercultural Communication. In: Samovar L, Porter R, editors. *Intercultural Communication: A Reader*. 8 th (ed). Belmont: Wadsworth; 36-44.
- Connan, F., Troop, N., Landau, S., Campbell, I. C., ve Treasure, J. (2007). Poor social comparison and the tendency to submissive behavior in anorexia nervosa. *International Journal of Eating Disorders*, 40(8), 733-739.
- Cooley, C. H. (2017). *Human nature and the social order*. Routledge.
- Cornelius, A. (1995). The Relationship Between Athletic Identity, Peer and Faculty Socialization, and College Student Development. *Journal of College Student Development*, 36, 560-573.
- Costa, S., Santi, G., Di Fronso, S., Montesano, C., Di Gruttola, F., Ciof, E. G., Morgilli, L., ve Bertollo, M. (2020). Athletes and adversities: Athletic identity and emotional regulation in time of COVID-19, *Sport Sciences for Health*, 16, 609-618.
- Cüceloğlu, D. (2006). *İnsan ve davranış, psikolojinin temel kavramları*. (15 bas.). Remzi Kitabevi.
- Çetinkaya, T. (2010). *Sporcu öğrenci kimliği oluşumunda etkili olan faktörler*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Çetinkaya, T. (2015). *Takım sporlarında sporcu kimliği ve sürekli sportif kendine güven ilişkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Çetinkaya, T. (2019). *Sporcu öğrenci kimliği oluşumunda etkili olan faktörler*. Gazi Kitabevi.
- De Backer, M., Boen, F., Ceux, T., De Cuyper, B., Høigaard, R., Callens, F., ve Broek, G. V. (2011). Do perceived justice and need support of the coach predict team identification and cohesion? Testing their relative importance among top volleyball and handball players in Belgium and Norway. *Psychology of Sport and Exercise*, 12(2), 192-201.
- Demirtaş, H A. (2003). Sosyal Kimlik Temel Kavram ve Kuramı, Varsayımlar. *İletişim Araştırmaları Dergisi*. (1), 123-144.
- Doğaner, S., Görmüş, M. ve Kılıç, M. Ö. (2020). Sporcu Kimliği İle Öz Yeterlik Arasındaki İlişkinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Journal of International Social Research*, 69(1).
- Dönmez, B. ve Demirtaş, H. (2009). Lise Öğretmenlerinin Boyun Eğici Davranışlarına İlişkin Algıları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*.17(2), 445 – 456.

- Dyck, N. (2020). *Embodying Success: Identity and Performance in Children's Sport*1. In *Sport, dance and embodied identities* (pp. 55-74). Routledge.
- Eason, C. M. ve Clines, S. (2022). The athletic identity of collegiate athletic trainers: *A Descriptive study*, *J Athl Train*, 57(3), 275-281. doi: 10.4085/1062-6050-0628.20.
- Ekinci, H. ve Koç, Y. (2020). Ortaokul Öğrencilerinde Sportmenlik Davranışlarının Yordayıcısı Olarak Başarı Algısı. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 18(4), 154-165.
- Eraydın, Ş. (2010). *Farklı müfredat programlarında öğrenim gören hemşirelik öğrencilerinin öz-duyarlılık, öz-güven ve boyun eğici davranışlarının incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Cumhuriyet Üniversitesi.
- Eraydın, Ş. ve Karagözoğlu, Ş. (2017). Investigation of Self-Compassion, Self- Confidence and Submissive Behaviors of Nursing Students Studying in Different Curriculums. *Nurse Education Today*, 54, 44-50.
- Eren, M. (2019). *Üniversite öğrencilerinin boyun eğici davranışı ile sosyal anksiyete ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Trabzon Üniversitesi.
- Erikson, E. H. (1993). *Gandhi's truth: On the origins of militant nonviolence*. WW Norton and Company.
- Falk, G., ve Falk, S. (1981). The impact of decision rules on the distribution of power in problem-solving teams with unequal power. *Group and Organization Studies*, 6(2), 211-223.
- Gander, M. J., ve Gardiner, H.W. (1998). *Çocuk ve ergen gelişimi*, (3. bas.), (Çev.). A. Dönmez, N. Erçelen, B.Onur. Simge Kitabevi.
- Gilbert, P. (1992). *Depression. The Evolution of Powerlessness*. Hillsdale, NJ (Erlbaum).
- Gilbert, P. (1993). Defence and safety: Their function in social behaviour and psychopathology. *British Journal of Clinical Psychology*, 32(2), 131-153.
- Gilbert, P. (2000). The Relationship of Shame, Social Anxiety and Depression: The Role of The Evaluation of Social Rank. *Clinical Psychology and Psychotherapy*, 7, 174 – 189
- Gilbert, P. (2001). Evolution and Social Anxiety: The Role of Social Competition and Social Hierarchies. *Social Anxiety: Psychiatric Clinics of North America*, 24(4), 723-751.
- Gilbert, P., Allan, S., Brough, S., Melley, S., ve Miles, J. N. V. (2002). Relationship of anhedonia and anxiety to social rank, defeat and entrapment. *Journal of affective disorders*, 71(1-3), 141-151.
- Gilbert, P., Allan, S., ve Trent, D. R. (1995). Involuntary subordination or dependency as key dimensions of depressive vulnerability ? *Journal of Clinical Psychology*, 51(6), 740-752.
- Gilbert, P., Cheung, M. S-P., Granfield, T., Campey, F., ve Irons, C. (2003). Assessment recall of threat and submissiveness in childhood, development of a new scale and its relationship with depression, social comparison and shame. *Clinical Psychology and Psychotherapy*, 10, 108-115.
- Gilbert, P., Pehl, J.,ve Allan, S. (1994). The Phenomenology of shame and guilt: An Empirical investigation. *British Journal of Medical Psychology*. (67), 23-36.
- Gilbert, P., ve Allan, S. (1994). Assertiveness, submissive behaviour and social comparison. *British Journal of Clinical Psychology*, 33(3), 295-306.
- Gilligan, C. (1982). *In a Different Voice: Psychological Theory and Women's Development*. Cambridge: Harvard University Press.
- Goffman, E. (1959). *The Presentation of Self in Everyday Life*. Garden City: Anchor/Doubleday Books.

- Görgülü, R., Adiloğulları, G. E., Tosun, Ö. M. ve Adiloğulları, İ. (2018). Prososyal ve Antisosyal Davranış İle Sporcu Kimliğinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 9(3), 147-161.
- Griffin, R. S. (1998). *Sports in the lives of children and adolescents: Success on the field and in life*. Greenwood Publishing Group.
- Hadiyan, H. M., ve Sheikh, M. (2015). How different sports establish different athletic identity levels. *International Journal of Kinesiology and Sports Science*, 3(3), 28-32.
- Hamurcu, H. ve Sargın, N. (2011). Lise Öğrencilerinin Boyun Eğme Davranışları İle Psikolojik İhtiyaçları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 31(2), 171-187.
- Harré, R., ve Lamb, R. (1983). *The Encyclopedic Dictionary Of Psychology*, Cambridge, Massachusetts: The MIT Press.
- Hinsey, S. (2015). *A comparison of athletic identity and career maturity of female student-athletes at different levels of competition*. University of Arkansas.
- Hofmann, S. G., Heinrichs, N., ve Moscovitch, D. A. (2004). The nature and expression of social phobia: Toward a new classification. *Clinical psychology review*, 24(7), 769-797.
- Horney, J. (1992). Risk Perceptions Among Serious Offenders: *The Role of Crime and Punishment*. *Criminology*, 30(4), 575-594.
- Horton, R. S., ve Mack, D. E. (2000). Athletic identity in marathon runners: Functional focus or dysfunctional commitment?. *Journal of Sport Behavior*, 23(2).
- Jacobs, A. S. (2007). *Family interactions within the context of organized youth sports: An examination of the sporting family identity*. Southern Illinois University at Carbondale.
- Jung, E ve Hecht, M L. (2004). Elaborating the Communication Theory of Identity: Identity Gaps and Communication Outcomes. *Communication Quarterly*; 3 (52), 265-283.
- Jenkins, R. (2006). Social Identity. Key Ideas. 1996. Reprint.
- Jung, E., ve Hecht, M. L. (2004). Elaborating the communication theory of identity: Identity gaps and communication outcomes. *Communication Quarterly*, 52(3), 265-283.
- Kabasakal, K. (2007). *Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinde boyun eğici davranışlar ve şiddetle ilişkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Selçuk Üniversitesi.
- Karabilgin, Ö. S. ve Şahin, H. (2012). Tıp Fakültesine Yeni Başlayan Öğrencilerin Problem Çözme Becerilerine İlişkin Algılarının ve Boyun Eğici Davranış Durumlarının Değerlendirilmesi/Evaluation of First Year Medical Students' Perceptions of Problem Solving Skills and Submissive Behaviour Status. *Türkiye Klinikleri. Tıp Bilimleri Dergisi*, 32(6), 1536.
- Karakuş, K. (2022). E spor Oyuncularının Sporcu Kimlikleri ile Etkili İletişim Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Akdeniz Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 241-253.
- Karasar, N. (2008). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kassing, J. W., Billings, A. C., Brown, R. S., Halone, K. K., Harrison, K., Krizek, B., ve Turman, P. D. (2004). Communication in the community of sport: The process of enacting,(re) producing, consuming, and organizing sport. *Annals of the international communication Association*, 28(1), 373-409.
- Kaya M, Güneş G, Kaya B. ve Pehlivan E (2004). Tıp Fakültesi Öğrencilerinde Boyun Eğici Davranışlar ve Şiddetle İlişkisi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 5(1), 5 - 10
- Kılıcıgil, E. (1985). *Sosyal çevre-spor ilişkileri*. Bağırın Yayınevi.
- Kılıç, M. ve Arslan, A. (2018). Parçalanmış Aileye Mensup Lise Öğrencilerinin Sosyalleşmesinde Sporun Etkisi. *Electronic Journal of Social Sciences*, 17(66).

- Kızıldağ, S. (2009). *Akademik Başarının Yordayıcısı Olarak Yalnızlık, Boyun Eğici Davranışlar ve Sosyal Destek* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Koc, Y. ve Karabudak, A. A. T. (2017). The relationship between sportsmanship level of secondary school students and their success regarding the religious culture and knowledge of ethics course. *Educational Research and Reviews*, 12(16), 754-761.
- Koç, M., Bayraktar, B. ve Çolak, T. (2010). Üniversite Öğrencilerinde Boyun Eğici Davranışlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 1(28), 257-280.
- Kuşat, A. (2003). Bir Değerler Sistemi Olarak ‘Kimlik’ Duygusu ve Atatürk. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (15), 45-61.
- Lamont-Mills, A., ve Christensen, S. A. (2006). Athletic identity and its relationship to sport participation levels. *Journal of Science and Medicine in Sport*, 9(6), 472-478.
- Mackinnon, A., Henderson, A. S., ve Andrews, G. (1993). Parental ‘affectionless control’ as an antecedent to adult depression: A risk factor refined. *Psychological Medicine*, 23(1), 135-141.
- MacPherson, E., Kerr, G., ve Stirling, A. (2016). The influence of peer groups in organized sport on female adolescents' identity development. *Psychology of Sport and Exercise*, 23, 73-81.
- Marangoz, A. (2018). *Spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin boyun eğici davranışlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Maslow, A. (1968). *Toward a Psychology of Being*. London: John Wiley and Sons.
- Mastnak, W. (2018). Sport Identity-Key Incentives to Adhere to Sports-Based Prevention and Rehabilitation. *German Journal of Sports Medicine/Deutsche Zeitschrift für Sportmedizin*, 69(4).
- Matheson, H., Brewer, B., ve Van Raalte, J. (1995). 36 Athletic identity of national level badminton players: a cross-cultural analysis. *Science and racket sports*, 228.
- McCreary, D. R., ve Rhodes, N. D. (2001). On the gender-typed nature of dominant and submissive acts. *Sex Roles*, 44, 339-350.
- Mead, G. H. (1934). *Mind, self, and society* (Vol. 111). Chicago: University of Chicago press.
- Messner, M. (1990). Boyhood, organized sports, and the construction of masculinities. *Journal of contemporary ethnography*, 18(4), 416-444.
- Milgram, S. (1974). *Obedience to authority: An experimental view*. New York: Harper and Row
- Morrison, J. (1997). Peer group pressure within and outside school. *British Educational Research Journal*, 23.
- Namlı, Ö. Ü. S. ve Demir, A. G. G. T. (2018). Bireysel ve takım sporcularının sporcu kimlik düzeylerinin tespiti.
- Nelson, M. B. (1994). The stronger women get, the more men love football: Sexism and the American culture of sports. (No Title).
- O'Connor, L. E., Berry, J. W., Weiss, J., ve Gilbert, P. (2002). Guilt, fear, submission, and empathy in depression. *Journal of affective disorders*, 71(1-3), 19-27.
- Odacı, H. (2007). Submissi ve behaviors and automatic negative thoughts amongs adolescent boys and girls: A study with a Turkish sample. *Soc Behav Pers*, 35(8), 1021-1026.
- Özdamar, K. (2004). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi*. Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Özgülük, S. B. ve Erdur-Baker, Ö., (2010). Gender and grade differences in children's alternative solutions to interpersonal conflict situations. *Procedia-Social and behavioral sciences*, 5, 511-514.

- Özkan, İ. A. ve Özen, A. (2008). Öğrenci Hemşirelerde Boyun Eğici Davranışlar ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni*, 17(1), 53-58.
- Öztürk, M. O. (1997). *Ruh sağlığı ve bozuklukları*. (7. bas.). Hekimler Yayın Birliği Yayınları.
- Öztürk, P. ve Koca, C. (2013). Sporcu kimliği ölçeğinin Türkçe formunun psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*; 24, 1–10.
- Parkhurst, J. T., ve Asher, S. R. (1992). Peer rejection in middle school: Subgroup differences in behavior, loneliness and interpersonal concerns. *Developmental Psychology*, 24- 231.
- Proios, M., Proios, M. C., Mavrovouniotis, F., ve Theofanis, S. (2012). An exploratory study of athletic identity in university physical education students. *Graduate Journal of Sport, Exercise and Physical Education Research*, 1, 98-107.
- Sahin, N. H. ve Durak, A. (1995). Stresle basa çıkma tarzları ölçeği: Üniversite öğrencileri için uyarlanması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 10(34), 56-73.
- Savaşır, I. ve Şahin, N. (1997). Bilişsel-Davranışçı Terapilerde Değerlendirme: Sık Kullanılan Ölçekler. *Türk Psikologlar Derneği*, 100-103.
- Senger, K. (2017). Basketbol sporu ile uğraşan üniversite öğrencilerinin sporcu kimliği ve sürekli sportif kendine güven durumlarının tespit edilmesi. *Turan: Stratejik Araştırmalar Merkezi*, 9(36), 757- 767.
- Shapiro, D. R., ve Martin, J. J. (2010). Athletic identity, affect, and peer relations in youth athletes with physical disabilities. *Disability and health journal*, 3(2), 79-85.
- Sincar, Y. B. (2021) *Sportif etkinlikler kapsamında lise öğrencilerinin sosyal onay ihtiyacı ile boyun eğici davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Batman ili örneği)*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Batman Üniversitesi.
- Stryker, S., ve Burke, P. J. (2000). The past, present, and future of an identity theory. *Social psychology quarterly*, 284-297.
- Sunay, H. (2017). *Spor bilimlerine giriş*. Gazi Kitabevi.
- Şahin, N. H. ve Şahin, N. (1992). Adolescent Guilt, Shame and Depression in Relation to Sociotropy and Autonomy, *Paper presented at the World Congress of Cognitive Therapy, June 17-23, Toronto, Canada*.
- Şekeroğlu, M. Ö. (2017). Study of the concepts of athletic identity and continuous sport self-confidence in the light of various variables, *Journal of Education and Training Studies*, 5(13), 44-51.
- Tabachnick, B. G., ve Fidell, L. S. (2007). *Using multivariate statistics* (5th ed.). Boston, MA: Allyn ve Bacon, 5.
- Tasiemski, T., Kennedy, P., Gardner, B. P., ve Blaikley R. A. (2004). Athletic identity and sports participation in people with spinal cord injury. *Adapted Physical Activity Quarterly*, 21(4), 364-378.
- Tekin, M. ve Filiz, K. (2008). Beden Eğitimi ve Spor Yükseköğretim Antrenörlük Eğitimi ve Spor Yöneticiliği Bölümlerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Umutsuzluk ve Boyun Eğici Davranış Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(1), 27-37.
- Tezcan, G. (2015). *Çocukluk Döneminde Sosyal Kaygının Gelişiminde Ebeveyn Kabul Red Algısı: Otomatik Düşüncelerin Aracı Rolü* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Ting-Toomey, S. (1993). Communicative Resourcefulness: An Identity Negotiation Perspective. In: Wiseman R, Koester J, editors. *International and Intercultural Communication Annual*. Newbury Park: Sage; 72-109.

- Turan, E. B. (2018). *Erkek sporcularda sporcu kimliğinin çelişik duygulu cinsiyetçilik ile ilişkisinin incelenmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Akdeniz Üniversitesi.
- Turner, J. (1987). *Rediscovering the social group: A self categorization theory*. Oxford: Basil Blackwell.
- Tuzcuoğlu, S. ve Korkmaz, B. (2001). Psikolojik Danışma ve Rehberlik Öğrencilerinin Boyun Eğici Davranış ve Depresyon Düzeylerinin İncelenmesi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, (14), 135-152.
- Tümkaya, S., Aybek, B. ve Çelik, M. (2010). Yoksul Ailelerden Gelen Ergenlerde Psikososyal Bir Olgu Olarak Umutsuzluk ve Boyun Eğici Davranışların İncelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 970-984.
- Ulusoy, Y. ve Durmuş, E. (2011). Kişilerarası Bağımlılık Eğiliminin Beş Faktör Kişilik Özellikleri Açısından İncelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(2), 1-21.
- Wall, J. E., ve Wayne Holden, E. (1994). Aggressive, assertive, and submissive behaviors in disadvantaged, inner-city preschool children. *Journal of Clinical Child Psychology*, 23(4), 382-390.
- Watt, S. K., ve Moore III, J. L. (2001). Who Are Student Athletes?. *New directions for student services*, 93, 7-18.
- West, C., ve Zimmerman, D. H. (1987). Doing gender. *Gender and society*, 1(2), 125-151.
- Wiechman, S. A., ve Williams, J. (1997). Factors affecting athletic identity and expectations in the high school student athlete. *Journal of Sport Behavior*, 20(2), 199-211.
- Yanar, Ş., Kırandı, Ö. ve Yusuf, C. A. N. (2017). Tenis ve badminton sporcularının sporcu kimlik algısı ve başarı motivasyon düzeyleri arasındaki farklılıkların incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 1(1), 51-58.
- Yekeler, B. ve Pehlivan, E. (2015). The relationship between submissive behavior and exposure to physical violence in adolescents in a semi-rural area of Malatya [Malatya’da yarı kırsal bir bölgede ergenlerde boyun eğici davranış ile fiziksel şiddete maruziyet arasındaki ilişki]. *Medicine Science*, 3(3), 1382-1395.
- Yeşilyurt, N. (2017). *Üniversite öğrencilerinin algıladıkları anne baba tutumları ile otomatik düşünceleri ve stresle baş etme tarzları arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Beykent Üniversitesi.
- Yetim, A. (2006). *Sosyoloji ve spor*. Morpa Kültür Yayınları.
- Yıldırım, İ. (2004). Lise Öğrencilerinde Boyun Eğici Davranışların Yaygınlığı. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(26), 220-22
- Yıldırım, İ. ve Ergene, T. (2003). Lise Son Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarılarının Yordayıcısı Olarak Sınav Kaygısı, Boyun Eğici Davranışlar ve Sosyal Destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25, 224-234.
- Yıldırım, M. (2007). *Şiddete başvuran ve başvurmayan ergenlerin yalnızlık düzeyleri ve akran baskısı düzeyleri açısından incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. <https://tez.yok.gov.tr> sayfasından erişilmiştir.
- Yılmaz, B. Ş. (2015). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Boyun Eğici Davranışlarının Yordayıcıları. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 5(43), 82-94.

EK-2 ORJİNALLİK RAPORU

MERSİN ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ YÜKSEK LİSANS TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

MERSİN ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLER ENSTİTÜSÜ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Tarih: 05/09/2023

Tezin Adı: Okul sporlarına katılan öğrencilerde sporcu kimliği ile boyun eğici davranışların incelenmesi

Yukarıda adı verilen tez çalışmamın tamamının (kapak sayfası, özetler, ana bölümler, kaynakça) aşağıdaki filtreler kullanılarak **Turnitin** adlı intihal programı aracılığı ile kontrol edildiğini beyan ederim. Kontrol sonucu aşağıda sunulmaktadır:

Rapor Tarihi	05/09/2023	Tez Savunma Tarihi	23 / 08 /2023
Sayfa Sayısı	55	Benzerlik Endeksi	% 18
Karakter Sayısı	99654	Gönderim Numarası	2158196608

Uygulanan filtreler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar dâhil
- 3- 10 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini, aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

İmza

Adı Soyadı: Mehmet Özgür ŞAHİN
Öğrenci No: 2101010172015
Ana Bilim Dalı: Beden Eğitimi ve Spor
Programı: Beden Eğitimi ve Spor eğitimi (YL) (Tezli) (İ.Ö)
Statüsü: Yüksek Lisans Doktora

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.

Doç. Dr. Fatma ÇEPİKKURT

EK-3 ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı : Mehmet Özgür ŞAHİN

Doğum Tarihi : ██████████

E- mail : ██████████

Öğrenim Durumu:

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Lisans	Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu / Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	Mersin Üniversitesi	1999
Yüksek Lisans	Eğitim Bilimleri Enstitüsü/ Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı	Mersin Üniversitesi	2021

Görevler:

Görev Ünvanı	Görev yeri	Yıl
Beden Eğitimi Öğretmeni	Hasan Ali Yücel Ortaokulu/ Tarsus/ Mersin	2003-2005
Yedek Subay Öğretmen	Kazım Karabekir A. Öğretmen Lisesi/ Susuz/ Kars	2005-2006
Beden Eğitimi Öğretmeni	Hürriyet Ortaokulu/ Diyarbakır	2006-2008
Beden Eğitimi Öğretmeni	Türk Telekom Teknik Meslek Lisesi/ Diyarbakır	2008-2009
Beden Eğitimi Öğretmeni	Mehmet Orhun Yaylacı A. Lisesi/ Ceyhan/ Adana	2009-2011
Beden Eğitimi Öğretmeni	TOKİ Köprülü Anadolu Lisesi/ Adana	2011- Halen

EK-4 ETİK KURUL BELGESİ

T.C.
MERSİN ÜNİVERSİTESİ
SPOR BİLİMLERİ ETİK KURULU
ONAY BELGESİ

Mersin Üniversitesi lisans üstü öğrencilerinden Mehmet Özgür ŞAHİN'in "Okul Sporlarına Katılan Öğrencilerde Sporcu Kimliği ile Boyun Eğici Davranışların İncelenmesi" adlı çalışması kurumumuz tarafından incelenmiş ve;

Etik yönden uygun bulunmuştur.

Etik yönden geliştirilmesi gerekmektedir.

Etik yönden uygun bulunmamıştır.

Mersin Üniversitesi Spor Bilimleri Etik Kurulu Kararı	
Başvuru Formunun Etik Kurula Ulaştığı Tarih	28/04/2023
Etik Kurul Karar Toplantı Tarihi ve Karar No	15/05/2023-018
Yer	Mersin Üniversitesi, Uğur Oral Kültür Merkezi
Katılımcılar	Formda imzası bulunan üyelerimiz toplantıya katılmıştır.

KURUL BAŞKANI VE ÜYELER:

		İMZA
Prof. Dr. Zekai PEHLEVAN	Başkan	
Prof. Dr. Manolya AKIN	Üye	
Prof. Dr. Mehmet Akif ZİYAGİL	Üye	
Prof. Dr. Turhan TOROS	Üye	
Prof. Dr. Mualla YILMAZ	Üye	Katılmadı
Prof. Dr. Caferi Tayyar ŞAŞMAZ	Üye	
Prof. Dr. Bülent GÜNDÜZ	Üye	

Açıklama:

- Verilerin normal dağılım göstermemesi durumunda hangi korelasyon analizinin yapılacağı yazılmalıdır.
- Amaç bölümünde, "Okul Sporlarına Katılan öğrencilerde Sporcu Kimliği ile Boyun Eğici Davranışların İncelenmesi" konusunda sırasıyla tüm grup, erkek ve kadınlara göre alt problemlerin yazılması gerekmektedir.
- Öğrencilerin erkek ve kadınlarda hangi spor organizasyonlarına katıldığının dağılımları tablo halinde sunulabilir,

EK-5 DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

<p><i>Değerli katılımcılar</i></p> <p><i>Bu araştırma, Mersin Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Kapsamında Yüksek Lisans çalışması olarak planlanmıştır. Araştırmada Okul sporlarına katılan öğrencilerin sporcu kimliği ile Boyun eğici davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Ölçeklere vereceğiniz cevaplar dikkatle değerlendirilecek, araştırmanın amacı dışında kesinlikle kullanılmayacaktır. Bu sebeple adınızı soyadınızı yazmanıza gerek yoktur. Ölçeklerde hiçbir sorunun cevapsız bırakılmaması, samimi ve doğru bilgi verilmiş olması araştırma için önemlidir. Yardımlarınız için çok teşekkür ederiz.</i></p> <p><i>Mehmet Özgür ŞAHİN</i> <i>Yüksek lisans öğrencisi</i></p> <p><i>Doç. Dr. Fatma ÇEPİKKURT</i> <i>Danışman</i></p>			
1-Cinsiyetiniz	2- Yaşınız	3- Sınıf Düzeyi:	
Erkek() Kadın ()	15() 16() 17() 18 ()	9() 10() 11() 12()	
4-Okul Türünüz: Anadolu Lisesi () Nitelikli Anadolu lisesi () Meslek lisesi () Diğer()			
5-Hangi spor dalında yarışmalara katıldınız:			
Takım Sporları (Futbol,Basketbol,Hentbol,Voleybol vb.) ()		Katılmadım ()	
Bireysel Sporlar(Atletizm,Yüzme,Karate, Judo vb.) ()			
6-Sporcu geçmişiniz:			
0 ()	1-3 Yıl Arası ()	4-7 Yıl Arası ()	8-11 Yıl Arası ()
7- Ailenizin Gelir Durumu:			
Düşük () Orta () Yüksek ()			
8- Annenizin eğitim düzeyi:			
Okur yazar değil () İlkokul ve Ortaokul () Lise () Üniversite (Lisans) () Lisans üstü ()			
9- Babanızın eğitim düzeyi:			
Okur yazar değil () İlkokul ve Ortaokul () Lise () Üniversite (Lisans) ()Lisans üstü ()			

EK-6 SPORCU KİMLİĞİ ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki ifadelerin her birine ne derece katıldığınızı, yanındaki kutucuklarda yer alan "1-Hiç Katılmıyorum 2-Çoğunlukla Katılmıyorum 3-Biraz Katılmıyorum 4-Kararsızım 5-Biraz Katılıyorum 6-Çoğunlukla Katılıyorum 7-Tamamen Katılıyorum" arasındaki rakamlardan yalnızca birinin üstüne (X) işareti koyarak gösteriniz.

	Hiç Katılmıyorum	Çoğunlukla Katılmıyorum	Biraz Katılmıyorum	Kararsızım	Biraz Katılıyorum	Çoğunlukla Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Kendimi bir sporcu olarak kabul ederim.	1	2	3	4	5	6	7
2. Sporla ilgili birçok hedefim var.	1	2	3	4	5	6	7
3. Arkadaşlarımın birçoğu sporcudur.	1	2	3	4	5	6	7
4. Spor hayatımın en önemli parçasıdır.	1	2	3	4	5	6	7
5. Spor hakkında düşünmeye, herhangi bir şeyden daha çok zaman ayırırım.	1	2	3	4	5	6	7
6. Sporda iyi performans göstermediğimde kendimi kötü hissederim.	1	2	3	4	5	6	7
7. Sakatlınsaydım ve yarışmalara katılamasaydım çok mutsuz olurdu.	1	2	3	4	5	6	7

EK-7 BOYUN EĞİCİ DAVRANIŞ ÖLÇEĞİ

Aşağıda, insanların sosyal ortamlarda yaptıkları bazı davranışlar veya yaşadıkları bazı duygular verilmiştir. Her cümleyi dikkatle okuyun ve böyle bir davranışın sizin için ne kadar geçerli olduğunu yandaki çizelgede işaretleyin.

	Hiç yapmam	Çok ender yaparım	Bazen yaparım	Sıklıkla yaparım	Her zaman yaparım
1- Bir konuda benim <u>hatam</u> olmasa da, hatalı olduğum söyleniyorsa, tatsızlık çıkmasını diye sesimi çıkartmam					
2- Kendim yapmaktan <u>hoşlanmasam</u> da diğer insanlar yapıyor diye o davranışları yaparım					
3- Paramın üstü <u>eksik verilmiş olsa da</u> sesimi çıkarmadan oradan uzaklaşıyorum					
4- Başkalarının beni eleştirmesine ve aşağılamasına izin verir kendimi savunmam					
5- Sevdiğim kişi benden yakınlık beklediğinde o anda <u>içimden gelmese de</u> yakınlık göstermeye çalışırım					
6- Konuşmaya çalışırken birisi lafımı ağzımdan alıp konuşmayı sürdürürse, ben susarım					
7- Küçük hatalarım yüzünden sürekli özür dilerim					
8- Annem babam benim hakkımda hoş olmayan şeyler söylerken ben sessizce dinlerim					
9- Arkadaşlarıma kızdığım zaman, bu kızgınlığımı onlara söylemem					
10- Arkadaş toplantılarında konuşmayı başkalarının yönetimine bırakırım					
11- İnsanların benimle konuşurken, gözlerimin içine bakmalarından hoşlanmam					
12- Bir insan benim için küçük bir iyilikte bulunursa bile, içtenlikle ve tekrar tekrar teşekkür ederim					
13- İnsanlarla göz göze gelmekten kaçınırım					
14- Arkadaş toplantılarında konuyu açan kişi hiçbir zaman ben olmam					
15- İnsanlar ısrarla bana baktıklarında yüzüm kızarır					
16- Birinin bir teklifini geri çevirirken mutlaka hastalık gibi <u>önemli bir bahane</u> bulmaya çalışırım					

EK-8 ÖLÇEK İZİNLERİ

Boyun Eğici Davranışlar ölçek izni

Gulsen T

Alici: ben

21:49 (1 saat önce) ☆ ↩ ⋮

Merhaba Mehmet,

Boyun eğici Davranışlar Ölçeği'ni araştırma amaçlı olarak kullanmanızda benim açımdan bir sakınca bulunmamaktadır. Ancak sizden önemli ricam, Ölçeğin başka kopyalarını değil, size gönderdiğim kopyasını, puanlama anahtarını ve ölçeğin ilk sayfasındaki kaynakçayı da kullanmanızdır. Ekte, söz konusu ölçekle ilgili yayını da gönderiyorum. Çalışmanızda başarılar dilerim

Nesrin Hisli Sahin, PhD

Adjunct Professor

School of Psychology & Counseling

Fairleigh Dickinson University

285 Madison Ave

Madison, NJ 07940

Sporcu kimliği Ölçek izni

PINAR ÖZTÜRK

Alici: ben

Merhaba Mehmet Özgür Şahin,

Uyarlamasını yaptığımız ölçeği çalışmanızda kullanabilirsiniz,

Çalışmanızda başarılar dilerim,

Ekte ölçek maddelerini iletiyorum.

Dr. Öğretim Üyesi Pınar Öztürk

(Bu tezde toplam sayfa sayısı 72'dir.)

